SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, torek 18. julija 1950

LETO XI., ŠT. 169 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

Skupščina Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru

Kongres je pozdravil v imenu zvezne vlade tov. Milovan Djilas

Beograd, 18. julija. V veliki dvorani Ljudske skupščine FLRJ se je začela včeraj ob 8.30 skupščina Nacionalnega komiteja pristašev miru Jugoslavije. Na skupščini so navzoči predstavniki množičnih organizacij, tovarn, podjetij, ustanov, kmečkih delovnih zadrug, pravoslavne in katoliške cerkve, oficirji JA, številni partijski funkcionarji in drugi.

Skupščino je začel predsednik Nacionalnega komiteja pristašev miru Jugoslavije Josip Vidmar, ki je prosil delegate, naj z enominutnim molkom počastijo spomin umrlega člana Nacionalnega komiteja dr. Franceta Kidriča.

Nato so pozdravili kongres v imenu Zveze sindikatov **Djuro Salaj**, v imenu vlade FLRJ minister **Milovan Djilas** in v imenu vlade LR Srbije predsednik **Petar Stambolić**.

POZDRAV TOV. DJURA SALAJA

Predsednik Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije **Djuro Salaj** je naglasil v svojem govoru, da se jugoslovanski narodi s svojim delavskim razredom na čelu zavedajo moči, ki jo imajo pristaši miru na vsem svetu. Zavedajo se, da so te sile tako močne, da se lahko upro vojnim hujskačem in da jih obrzdajo v njihovih načrtih. **Delovni ljudje naše države, ki so solidarni z vsemi pristaši mirovnega gibanja, ki iskreno teže k utrditvi miru in miroljubnemu sodelovanju na svetu, so pripravljeni dati vso svojo pomoč ter se neomajno boriti za nedeljiv mir, za pravice slehernega naroda do neodvisnosti in samostojnega notranjega razvoja, za gospodarsko in kulturno sodelovanje med narodi.**

Danes je temeljna naloga mednarodnega delavskega gibanja in gibanja za mir, da se vsi pošteni ljudje na svetu aktivno uprejo tako politiki, ki prihaja z Zahoda, kakor tudi politiki, ki prihaja z Vzhoda, ki želi vsiliti svojo voljo drugim narodom in naprednim gibanjem. Politika blokov in interesnih sfer pomeni stalno nevarnost vojne in izpodkopavanje miroljubnega sodelovanja med narodi. Korejski primer kaže, v kako težaven in tragičen položaj lahko kako ljudstvo pride, čigar osvobodilna borba in težnja po zedinjenju postane sredstvo za širjenje interesnih sfer kake tuje sile.

Jugoslovanski narodi želeli živeti z vsemi narodi v miru in z njimi mirno sodelovati

Celotna zgodovina od francoske do Oktobrske revolucije in zgodovina po tej zadnji revoluciji nam dokazuje, da kljub vsem reakcionarnim oviram stalno napredujejo — na eni strani svoboda in neodvisnost narodov, na drugi strani pa povezovanje in zbližev anje narodov na vseh področjih življenja. Vsi osvajalci so v tem razdobju propadli prav zaradi tega, ker so prezirali ta zakon sodobne zgodovine, to zgodovinsko stremljenje narodov in ljudskih množic. In vsi bodo prav zaradi tega neizbežno propadli tudi v bodoče. To nam potrjujeta dve zadnji svetovni vojni, imperialistična od leta 1914—1918, v kateri je tako prva kot druga stran samo izgubila svoje postojanke, ki jih je imela, in vojna od leta 1939—1945, ki se je končala z zlomom tistih, ki so osvajalno vojno začeli.

Zgodovina naših narodov od nastanka prvih narodnih držav Srbije in Črne gore tudi potrjuje to resnico. Stremljenje naših narodov po svobodnem narodnem razvoju in dobrohotnem sodelovanju z drugimi narodi. Vse je vedno bolj zmagovito prebijala in se končno prebila skozi številne zunanje ter notranje ovire.

Če drugi narodi, tudi naši sosedni, še niso tega dosegli, ne pomeni, da v prihodnosti ne bodo uspeli, kajti k temu vodi ves objektivni sodobni razvoj tako v kapitalizmu kakor tudi v socializmu in bo nujno privedel naroče do spoznanja, da razbijejo in odstranijo notranje in zunanje družbene ovire — naj se kažejo kot »demokratične« ali »socialistične«, ki so temu razvoju napoti. Voljo in gibanje zgodovine namreč ne more zaustaviti nobena sila, čeprav bi bila še tako surova in nečloveška.

Danes se nemiroljubne in hegemonistične sile, ki so zbrale sodobne, pa tudi stoletne in tisočletne osvajalne izkušnje, prikrivajo na različne načine, z različnimi gesli, toda bistvo ostaja isto: upirajo se takemu razvoju, to je svobodi in neodvisnosti narodov ter prostovoljnemu sodelovanju med narodi po načelu enakopravnosti. Po pravilu poskuša ena stran s strašilom komunizma prestrašiti posamezne narode in zaustaviti njihovo stremljenje po svobodnem narodnem razvoju, druga stran pa izkorišča borbo narodov in delovnih množic za širjenje svoje hegemonije. Pri tem zaradi prevare prostih ljudi, ki žele miru, ker hočejo svoboden in neoviran razvoj svoje države ter enakopravno in miroljubno sodelovanje z drugimi narodi, obilno širijo različne miroljubne fraze in izjave ter organizirajo »miroljubne« akcije.

Naši narodi, ki so danes od najbolj zaostalega kmeta do vlade FLRJ zgled odkritih namenov in iskrene borbe za mir oziroma borbe za resnično neodvisnost tako svojo kakor tudi drugih narodov in stvarno enakopravno sodelovanje z drugimi narodi, ne glede na to, kakšni so njihovi notranji režimi, so prav zaradi takega doslednega stališča preizkusni kamen miroljubnih in demokratičnih izjav posameznih velesil in preverjenja različnih deklaracij z dejanji. Zaradi tega verjetno ni naključje, da so prav naši narodi postali tarča srditih napadov tistih, ki pravijo, da so vso svojo silo in um posvetili borbi za svobodne in enakopravne narode in miroljubno enakopravno sodelovanje med narodi.

Če nas danes razglašajo za nemiroljubno in nedemokratično silo, tedaj v resnici govore o sebi in skrivajo svoje pobude. Zaradi tega moramo reči, da jugoslovanski narodi žele in hočejo živeti z vsemi narodi v miru, hočejo z njimi mirno sodelovati, ne da bi s čimer koli ovirali njihov notranji razvoj. In dalje, da hočejo gospodariti v svoji domovini in da njene sile, bodisi politične, vojaške ali gospodarske, ne ogrožajo nobenega naroda, da v njej nobena tuja država nima niti ne more imeti nikakih sredstev ali skupin, s katerimi bi ogrožala kako drugo državo. In končno, da vlada ter vsi državni in družbeni činitelji Jugoslavije nimajo ne tajnih, ne javnih obveznosti in sporazumov z nobeno tujo vlado ali kako politično skupino, prav tako pa se tudi ne bavijo s kakršnimi koli načrti, ki bi s čimer koli ogrožali katero koli drugo državo.

Vse naše ljudstvo se je z vsemi svojimi telesnimi in duševnimi silami predalo plemenitemu ustvarjalnemu delu za boljše življenje in ustvaritev novih družbenih odnosov, nove, v resnici ljudske in zares socialistične demokracije. Zaradi tega se vse sile Jugoslavije, tako državne kakor tudi družbene, bore, da bi zagotovile pogoje za tako delo in za mir med narodi, oziroma za vsestransko sodelovanje narodov na temelju enakopravnosti, za neoviran notranji razvoj narodov.

Zato je treba tukaj jasno in nedvoumno reči, da naši narodi in njihovi državni organi žele, da bi se vsa vprašanja, za katera menijo voditelji teh držav, da so sporna, rešila s sporazumevanjem, na način, ki ne bi žalil ne ugleda teh držav, ne suverenosti in enakopravnosti države — kot so že doslej izjavljali in v resnici želeli.

Posebej je treba nekaj povedati o sosednih državah, in sicer zaradi tega, ker ima povečana kampanja neresnic ter groženj in organiziranje najrazličnejših izpadov v teh državah proti naši državi, očitno za smoter, prikriti resnico o miroljubni politiki naše države na eni strani in pravo krivdo za take odnose ter njihove sumljive namene na drugi strani.

Bolgarski narod naj nikoli ne pozabi, da so ga njegovi oblastniki po nagovoru in v korist tujih sil pritegnili v zadnji dve veliki svetovni vojni, da je nepravično napadel našo državo. Iz teh vojn je izšel izkrvavljen, osiromašen in ponižan. Politika, ki jo danes zasledujejo odgovorni krogi Bolgarije proti Jugoslaviji, ni in ne more biti delo samega bolgarskega naroda in vodi po poti, ki se v ničemer ne razlikuje od tistih, po katerih so hodili prejšnji režimi in vlade. Zopet se na široko propagirajo argumenti, da sta se dve svetovni vojni nepravilno končali za Bolgarijo, za čemer se skriva opravičilo za nepravične ne neizzvane napade na našo državo v preteklosti in težnje po tujih nebolgarskih ozemljih. Bolgarska uradna politika zopet brez stvarnih razlogov, ki bi izvirali iz kakega spora med našo državo in Bolgarijo, zastruplja odnose med našima državama. Toda vlade in režimi prihajajo in odhajajo, a narodi ostanejo ter se jim je treba boriti in se morajo boriti proti ostankom preteklosti in vsemu tistemu, kar ogroža naše prijateljsko sodelovanje. Tudi bolgarski narod mora danes vedeti, da naši narodi niso krivi nesreč in žalitev, ki jih je moral pretrpeti, prelivajoč kri za tuje koristi, in da naši narodi in naša vlada z vsemi silami delajo na to, da bi živeli z njim v prijateljskih odnosih in pri tem spoštovali njegovo neodvisnost.

Isto lahko rečemo tudi za madžarsko ljudstvo in za odgovarjajoče činitelje na Madžarskem. Kar pa se tiče romunskega ljudstva in vladajočih krogov v Romuniji, moramo naglasiti, da niti prej niti v novejši zgodovini ni prihajalo med našimi narodi in romunskim narodom do sporov. Zato je še bolj očitno, da je sovražna politika odgovornih činiteljev te države proti naši državi samo rezultat vplivov od zunaj, ni pa bilo kakih dejansko spornih in nerešljivih vprašanj.

In končno sedaj, ko se tako širijo laži o naših načrtih za razdelitev Albanije, za katerimi se dejansko skriva napadalna in nedemokratična politika vlade Enverja Hodže — na eni strani in prikrivanje hegemonističnih zahtev drugih sil, katerim naj bi taka strašila služila kot moralni izgovor, da »zaščitijo« to majhno državo pred takimi in podobnimi razdelitvami. Albansko ljudstvo mora vedeti, da so jugoslovanski narodi in njihova vlada bili in ostali njegovi prijatelji in da nimajo nobenih načrtov, ki bi ogrožali njegov mir, neodvisnost in ozemeljsko nedotakljivost, in zato tudi niso prav nič odgovorni za mračno in nečastno igro, v katero to ljudstvo spravlja albanska vlada v nasprotju z njegovimi zgodovinskimi težnjami in dejanskimi današnjimi koristmi.

Toda kljub takšni resnici o politiki sosednih vlad nasproti naši državi, z naše strani nismo nikdar postavljali niti danes ne postavljamo — kot pogoj za mirno sodelovanje in ureditev odnosov — kakršno koli zamenjavo teh vlad ali notranjega položaja v teh državah. Reševanje in ureditev teh vprašanj pripada in more pripadati samo tem narodom in nobenemu drugemu. To je bilo in je ostalo naše stališče. Pravic, ki jih zahtevamo za naše narode, nimamo pravice niti jih ne mislimo nikdar kratiti drugim narodom.

Naša, znotraj čvrsta in združena država, v kateri ni med politiko vlade in dejanskimi težnjami ljudstva nobene razlike, temveč i vlada i ljudstvo predstavljata enoten kolektiv v borbi za mir, za ohranitev neodvisnosti, za spoštovanje pravic drugih narodov in pospeševanje vsestranskega enakopravnega sodelovanja med narodi — stoji kot granitna stena svetle, častne, plemenite in herojske podobe v poplavi vsakršnih laži, izmišljotin in groženj. Videti je, da mnogi podcenjujejo to notranjo silo nove Jugoslavije, ki se je tako neomajno izpričala v minuli vojni. Pred tem, pa tudi v zadnjih dveh ali treh letih, se nam včasih zdi, kot da ne bi iz dosedanjih napačnih računov dobili potrebnega pouka. Ni je danes sile, ki bi utegnila streti naše narode v njihovi borbi za neodvisnost in prijateljstvo z drugimi narodi, v dosledni borbi za mir med narodi, za enake pravice malih in velikih narodov, za ostalih in razvitih držav.

Zato tudi ta skupščina, izražajoč to notranjo enotnost, čvrstost in doslednost naše države v borbi za enakopravne odnose med narodi, hkrati govori svetu resnico o delovnih ljudeh naše države in njihovih predstavnikih, ki se enodušno bore za mir na svetu in mir na svojih mejah.

POROČILO TOVARIŠA ČEDOMIRA MINDEROVIČA

Generalni sekretar nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru Čedomir Minderović je imel referat **»O udeležbi nacionalnega komiteja Jugoslavije v borbi za mir«**. Ko je razložil historiat ustanovitve Svetovnega kongresa pristašev miru, pri čemer so najbolj aktivno sodelovali tudi predstavniki Jugoslavije, je Minderović naglasil, **da je do zlorab organizacije Svetovnega kongresa pristašev miru po Informbiroju prišlo že na prvem kongresu na ta način, da je bilo omogočeno, da je namesto prave delegacije, izvoljene od milijonskih množic Jugoslavije, na kongresu v Pragi sodelovalo nekaj političnih pustolovcev-izdajalcev socialistične Jugoslavije.** To so dosegli na ta način, da češkoslovaška vlada ni hotela izdati potnih dovoljenj delegatom jugoslovanskih delegacij za prihod v Prago. **Oktobra lani je biro Svetovnega kongresa pristašev miru v Rimu poteptal odlok prvega kongresa in onemogočil udeležbo delegatom naše države pri delu komiteja s tem, da je objavil akt o izključitvi nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru iz organizacije Svetovnega kongresa.**

Danes je vsej svetovni javnosti znano, je nadaljeval Minderović, **da je pretežni del vodstva organizacije Svetovnega kongresa pristašev miru podlegel ukazovanju Informbiroja zlasti v odnosu na sovražno politiko proti socialistični Jugoslaviji. Komite pristašev miru informbirojskih držav v sestavu Organizacije svetovnega kongresa pristašev miru, slepo izpolnjujejo vse ukaze v nepravični, nesocialistični politiki proti naši državi.**

Minderović je nato na kratko razložil dosedanjo delavnost nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru, poudarjajoč, **da so na številnih mitingih, na gradbiščih, v podjetjih in ustanovah širom po naši državi člani Ljudske fronte, Ljudske mladine, sindikatov, AFZ, Zveze borcev in drugih množičnih, družbenih in kulturnih organizacij izrazili svojo pripravljenost, da hočejo še bolj požrtvovalno izgrajevati socializem in tako, gradeč svojo socialistično domovino, še bolj pomagati v borbi za mir.**

Izvolitev novega Nacionalnega komiteja

Ko je bila izčrpana lista govornikov na današnjem kongresu Narodnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru, je predsednik Josip Vidmar predložil resolucijo, ki je bila med dolgotrajnim ploskanjem sprejeta. Nato je prebral tajnik Čedomir Minderović statut Narodnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru, ki so ga prav tako soglasno sprejeli.

Zadnja točka v delu kongresa je bila izvolitev novega Narodnega komiteja, v katerega so izvolili: **škofa Antona Aksamoviča, Iva Andriča, Mitra Bakiča, Antona Barača, dr. Aleksandra Beliča, Ivana Božičeviča, Marjana Breclja, Dušana Bakiča, Branka Copiča, Vladimira Dedijerja, Dora Filipoviča, Svetozara Gligoriča, Avda Huma, Osmana Karabegoviča, Ivana Karaivanova, Blaža Koneskega, Miroslava Krležo, Muftija Kurta, Radovana Laliča, Predraga Lavriča, Božidarja Maslariča, prof. Melika, prof. Milankoviča, Kirila Miljovskega, Olgo Mijoševič, Mila Milunoviča, Čedomira Minderoviča, Mitro Mitrovič, Milijana Neoričiča, episkopa Velimira Rajiča, monsig. Rittiga, Tomo Roksandiča, Djuro Salaja, Sekuliča, Vladimira Simiča, Vidoja Smiljevskega, Sinišo Stankoviča, Ervina Sinka, Pala Sotija, Andrijo Stampara, Vido Tomšič, Josipa Vidmarja, in Aca Iceva.** Člani Narodnega komiteja so imeli takoj po izvolitvi sejo, na kateri so se konstituirali. Za predsednika je bil znova izvoljen **Josip Vidmar.** Za prvega tajnika so izvolili **Mila Vitorovića**, generalnega sekretarja Združenja novinarjev FLRJ, za drugega tajnika pa **Blaža Tonevskega**, književnika iz Makedonije. Za člane izvršnega odbora Narodnega komiteja so bili izvoljeni: **Ivan Božičevič, škof Anton Aksamovič, Vladimir Dedijer, Avdo Humo, Ivan Karaivanov, Muftija Kurt, Miroslav Krleža, Božidar Maslarič, Čedo Minderovič, Mitra Mitrovič, Milijan Neoričič, episkop Velimir Rajič, Vladimir Simič, Ervin Sinko, dr. Andrija Stampar.**

S tem je bil kongres končan.

Kmečke delovne zadruge ustanavljajo živinorejske farme

V mesecu juniju so bile naše kmečke delovne zadruge seznanjene z namenom in načinom organizacije živinorejskih farm. Že doslej so v marsikateri zadrugi imeli večji živinorejski obrat z mnogimi značilnostmi farmske proizvodnje. Te značilnosti so pa predvsem v tem, da imajo zadruge živino skoncentrirano v skupnem hlevu ali v nekaj večjih hlevih in jo oskrbujejo po brigadno-desetinskem načinu dela. V takih zadrugah so vsi pogoji, da takoj ustanove prave farme.

Osnovna značilnost farmske proizvodnje je njena enostranost, to je velika enovrstna proizvodnja na primer mleka, mesa, volne, jajc, mlade plemenske živine, pitanih pražičev itd. Upravni odbor zadruge skupaj z vsemi zadružniki namreč preuči, v skladu z naravnimi pogoji zadružnih zemljišč in podnebnimi razmerami, s potrebami državnega kmetijskega proizvodnega plana, potrebami bližnjih industrijskih središč in potrošnikov, možnostjo za največjo, in najcenejšo, kakor tudi najpotrebnejšo vrsto živinorejske proizvodnje. Zadruga se potem odloči, ali bo v svoji proizvodnji dajala prednost vzreji plemenske živine, ali proizvodnji mleka, volne itd. Tisto vrsto proizvodnje, ki bo dajala največ koristi, organizira potem na farmski način. V ta namen združi vso enovrstno živino v skupnem hlevu, če pa trenutno takega nima, v nekaj večjih bližnjih hlevih. V bližini pripravi potrebna skladišča za živalsko krmo in priskrbi potreben inventar.

Pri farmski vzreji je treba živino nujno oskrbovati na brigadno desetinski način. Tak način organizacije dela zagotavlja upravnemu odboru zadruge, da se krma pravilno izkorišča in da se tudi živalski proizvodi pravilno evidentirajo. Osebe, ki so zaposlene v farmski proizvodnji, se nagrajujejo po uspehu te proizvodnje. Vsakdanje delo z enovrstno živino jim omogoča, da se strokovno dobro usposobijo ter tako dosegajo največje uspehe.

Pri organiziranju živinorejskih farm naše zadruge ne smejo pozabiti na uvedbo tako imenovanega farmskega plodoreda. Farmski plodored se odlikuje pred drugimi po tem, da na bližnjih parcelah proizvajamo predvsem tako krmo, ki jo zahteva živina na farmi. Če imamo n. pr. farmo molznih krav, bomo na bližnjih parcelah gojili predvsem detelje, sladke trave in peso, če imamo farmo plemenskih svinj, predvsem okopavine itd. Kulture izbiramo in sejemo tako, da imamo dovolj krme ves čas od zgodnje spomladi do pozne jeseni, da je ni nikoli preveč niti premalo.

Nekatere delovne zadruge so že organizirale svoje živinorejske farme, mnoge jih pripravljajo sedaj, nekatere pa jih bodo ustanovile do konca leta. Po prvih poročilih, ki zajemajo le zadruge v okrajih Slovenjgradec, Murska Sobota, Poljčane, Radgona, Krško in rajon III gl. mesta Ljubljane, je bilo doslej organizirano 67 zadružnih živinorejskih farm. Od teh jih je 16, to je največ, za vzrejo mlade plemenske goveje živine, 13 za vzrejo molznih krav, 9 za vzrejo plemenskih svinj, 16 za vzrejo pitanih prašičev, 2 farmi za vzrejo plemenskih kobil, 5 farm kokoši, 1 farma gosi in 5 farm ovc.

Povprečno število glav znaša na farmah mlade plemenske govedi po 37 komadov, na farmah molznih krav po 36 komadov, na farmah plemenskih svinj in pujskov po 70 komadov, na farmah pitancev po 51 komadov, na farmah kokoši po 322 komadov, na farmah gosi 360 komadov in na farmah ovc po 67 komadov.

Vseh 67 farm je v 51 delovnih zadrugah, kar pomeni, da so le redke zadruge, ki so si organizirale po dve farmi, kljub temu, da so v mnogih zadrugah pogoji za ustanovitev več vrst živinorejskih farm. Prenizko število živine v nekaterih farmah zahteva kombinacijo več vrst farm že glede na pravilno izkoriščanje na farmi zaposlene delovne sile.

Če so se pri organiziranju farm pojavile tu in tam pomanjkljivosti, je razumljivo, saj smo zastavili šele prve korake, ki pa vendar kažejo novo pot v razvoju naše živinoreje. Pri tem delu bi bilo pač potrebno več aktivne pomoči tudi od naših kmetijskih strokovnjakov, ki je doslej ni bilo čutiti. Nikakor ne smemo dopustiti, da bi mnoge naše zadruge še nadalje urejale svoja gospodarstva samo na podlagi tiskanih navodil, pri čemer se v iskanju prave poti pogosto izgubljajo. Pri tako pomembnem delu kot je ustanavljanje in organizacija zadružnih živinorejskih farm, moramo zagotoviti strokovno pomoč tudi dejansko v samih zadrugah.

Tovarna Elma je izdelala serijo transformatorjev za varjenje pločevine

Delavci »Remonta« Riko Firm, Janko Sešek, Bruno Gombač, Ivan Ciuha, Roman Sajar in Leopold Bizjan so mnogo pripomogli k izdelavi opisanih strojev, avtomatov. V sredi na sliki je tudi konstruktor Vladimir Vojnović.

Iz tovarne elektro materiala »Elma« v Črnučah so te dni odposlali raznim podjetjem 20 prenosnih transformatorjev za točkasto varjenje pločevine. To je že druga serija, ki so jo izdelali. Načrte za te transformatorje je izdelal konstruktor Jože Furlan iz Črnuč, njegove zamisli pa so uresničili delavci v tovarni »Elma«.

Prvič je konstruktor Jože Furlan prikazal varilni transformator te vrste lani na I. razstavi lokalne industrije in obrti; takrat še kot prototip, ki se danes že uspešno izdeluje v serijah. V »Elmi« imajo namreč napol izdelano že tretjo serijo takih varilnih transformatorjev za potrebe naših tovarn, zlasti pa reparaturnih delavnic. V varilno napravo je vdelan transformator, ki zniža električno napetost iz omrežja od 220 voltov na 6 voltov, jakost (amperažo) toka pa poveča na 700 A. Tako velika jakost električnega toka je potrebna, da se lahko v trenutku zvarita dva kosa pločevine. Čeprav teče tako močan tok le kratek trenutek, vendar tako segreje oba bakrena nastavka ročic in medeninaste dele, da je potrebno vodno hlajenje. Tako električno točkasto varjenje, ki se uporablja mnogo v proizvodnji kovinske galanterije, je zelo temeljito in hitro.

Pločevino za varilne transformatorje je dobavila železarna Jesenice, težje odlitke so izdelali v ljubljanskem in mariborskem podjetju »Remont«, bakrene ter medeninaste dele pa v tovarni »Impol« v Slov. Bistrici. Vse ostalo so izdelali v »Elmi«. Iz prve serije, ki so jo izdelali v začetku leta, so dobila varilne transformatorje razna podjetja tako tudi ladjedelnica »3. maj« na Reki, železarna Jesenice, tovarna »Saturnus« v Ljubljani in mnoge reparaturne delavnice v rudnikih. Kljub temu, da v vseh teh tovarnah že toliko časa delajo z novimi varilnimi transformatorji, v »Elmi« še od nikoder niso dobili pritožb ali reklamacij.

V črnuški tovarni pripravljajo sedaj po načrtih Jožeta Furlana prvo serijo obločnih varilnih transformatorjev za šivno varjenje. Razen tega izdelujejo preizkuševalne transformatorje in specialne transformatorje za zaščito generatorjev v hidrocentralah. Kolektiv te mlade tovarne, ki se je z veliko iznajdljivostjo vrgel na proizvodnjo transformatorjev za posebne namene, pa žal nima svojih škarij za rezanje transformatorske pločevine, kakršne bi nujno potrebovali. V »Elmi« imajo le škarje za rezanje 60 cm široke in 0.3 mm debele pločevine. Zato morajo dostikrat prekiniti proizvodnjo in čakati, da jim pločevino zrežejo v drugih podjetjih.

V Črnučah popravljajo in previjajo tudi hidrogeneratorje do 2.000 kilovatov. Za to delo ima zlasti bogate izkušnje obratovodja tov. Krmavnar, ki je takoj po osvoboditvi obnovil 5 generatorjev za hidrocentrale v Tržiču. Letos pa so v Črnučah popravili že štiri generatorje, od tega dva za hidrocentralo v Kranju in dva za Tržič.

V Vojvodini namlatijo blizu 1500 vagonov žita na dan

Ker je žetev v Vojvodini v glavnem že končana, se je začela mlatev. Težko je najti kmečko delovno zadrugo ali vas, kjer se mlatev še ni začela. Današnji rezultati kažejo, da mlatev najboljše napreduje v Bački, kjer dnevno namlatijo največje količine žita. V Banatu in Sremu pa nekoliko zaostaja. Pri mlatvi je najboljši bačkopalanaški okraj, kjer je zmlatenih 30% žita in 45% pšenice. Dobro poteka mlatva tudi v bačkotopolskem in kulskem okraju ter v okolici in mestu Subotica. V vojvodini dnevno namlatijo 1500 vagonov žita.

Tudi v Bosni se je začel odkup žita

V nekaterih okrajih tuzlanske oblasti v Bosni in Hercegovini se je že začel odkup žita. Kmetje bosansko-šamackega sreza so začeli oddajati svoje presežke 10. julija. Doslej je bilo v tem okraju odkupljeno 7 vagonov pšenice. V odkupno podjetje v Bos. Samcu dovažajo vsak dan večje količine pšenice. Člani kmečke delovne zadruge iz Kruškega polja so pripeljali žito na 20 vozovih, okrašenih z zastavami in transparenti, na katerih je pisalo: »Državi dajemo presežek 13 vagonov«. Tudi v prnavorskem okraju se je začel odkup. Zadružniki zadruge »Proleter« v Strbacu so v enem dnevu pripeljali 5000 kg pšenice. Oni so prvi v okraju oddali svoj pridelek rekoč: »Čim smo omlatili, hočemo najprej izpolniti svojo obvezno oddajo, ker vemo, da to od nas pričakujejo delavci, ki za nas delajo v tovarnah.«

Pred dograditvijo

HIDROCENTRALE NA ZETI

V Črni gori, ki je letos dobila že dve novi elektrarni, termoelektrarno v Plevlju in hidrocentralo Mušoviča Rijeka, bodo letos dogradili še hidrocentralo na Zeti. Na gornjem toku Zete gradijo dve hidrocentrali, in sicer pri izviru Zete in nekoliko niže pri slapu Zete. Centralo pri slapu Zete so projektirali že pred vojno in so tudi nekaj gradili, vendar so obupali, ko so ugotovili, da je težko graditi temelje za strojnico zaradi podtalnih izvirov vode. Po osvoboditvi so se znova lotili gradnje te hidrocentrale. Delali so v letu 1947. in 1948. po dva meseca, ko reka v poletju najbolj vpade. Težave, ki so se jih zbali predvojni projektanti, so uspešno premagali z zgraditvijo drenažne mreže globoko pod zemljo, kar je omogočilo postavitev trdih temeljev strojnice. Toda prišle so nove težave. Stroji so bili za to centralo naročeni na Madžarskem, kjer jih seveda ni dobavila. Medtem so v »Litostroju« izdelali turbine, v zagrebški tovarni »Rade Končar« pa generatorje. Glavna zgradba strojnice je že postavljena, navzlic terenskim težavam pri dovozu gradbenega materiala. Pri zaključnih delih sodeluje sedaj 9 stalnih brigad poleg frontovske brigade iz Danilovgrada. V avgustu bodo začeli montirati turbinske naprave in generatorje, tako da bo nova centrala, ki bo imela okrog 2000 kilovatov, začela obratovati ob koncu letošnjega leta.

Zgraditev te centrale ne bo samo olajšala preskrbo doline Zete, Titograda in Danilovgrada z električno energijo, marveč bo omogočila tudi obratovanje črpalnih naprav za namakanje na melioriranih področjih doline Zete. Ko bo na razpolago dovolj električne energije, bodo tudi hitreje potekala dela na gradbišču više ležeče hidrocentrale pri izviru Zete, ki bo imela zmogljivost 6000 kilovatov.

Kombinat keramične industrije pri Zagrebu bo kmalu začel izdelovati gospodinjski porcelan

V Pojatnjem pri Zagrebu so lani začeli graditi moderen kombinat keramične industrije, ki je namenjen predvsem proizvodnji razne kuhinjske in gospodinjske posode iz porcelana, ploščic za oblaganje sten, umivalnikov in raznih sanitarnih naprav. Novi kombinat bo začel obratovati konec leta in bo prihodnje leto dal že 10 milijonov kosov raznih keramičnih izdelkov predvsem za široko potrošnjo. Stroje in naprave za novo podjetje izdeluje naša domača industrija. To bo najmodernejše in najbolje urejeno keramično podjetje v naši državi. Ves proizvodni proces bo mehaniziran. Keramične izdelke bodo pred žganjem sušili z infrardečimi žarki, žgali pa jih bodo v sodobnih tunelskih pečeh.

Za delavce novega kombinata gradijo v bližini tovarne tudi moderno stanovanjsko naselje. Tovarna bo imela takoj na razpolago strokovno delovno silo iz okolice, kjer je zelo razvita lončarska obrt.

POLOŽAJ NA KOREJI

PRED UMIKOM *ameriških čet* IZ TEDŽONA?

Mesti Kongdžu in Hongsong v rokah severnokorejskih čet — Povečan odpor ameriških čet ob Kumu

Tokio, 17. jul. V včerajšnjem popoldanskem komunikeju ameriškega glavnega štaba na Koreji, ki ga prinaša United Press, je rečeno, **da je bil z odločnim odporom 24. ameriške pehotne divizije odbit napad severnokorejskih sil na zahodnem in srednjem delu obrambne linije ob reki Kum.** Na vzhodnem odseku te fronte so severnokorejske divizije prodrle v položaje ameriških čet. V poročilu je nadalje rečeno, da so dobile severnokorejske čete okrepitve.

Poročilo dodaja, da južnokorejske sile krepko drže svoje postojanke vzhodno od ameriških, čeprav so severnokorejske sile znatno številnejše. Največji pritisk so izvajale severnokorejske čete proti južnokorejskim silam na njihovem levem krilu ob reki Kum. Zato mislijo, da poizkušajo severnokorejske sile zabiti klin med južnokorejske in ameriške čete. VI. in VIII. južnokorejska divizija se vztrajno prizadevata zadržati severnokorejske sile, ki pritiskajo v gorovju Tabot.

»United Press« prenaša poročilo radia Fenjang, v katerem je rečeno, da so severnokorejske sile 15. julija zasedle Kongdžu in Hongsong, 35 km severozahodno od Tedžona. Ob zavzetju Kongdzua je bilo ubitih precej ameriških vojakov, zaplenili pa so tudi velike količine materiala, med drugim 105 mm topove.

Prav tako sporoča radio, da so severnokorejske čete zasedle Mungjong, južno od Cungdžuja in da na vseh frontah napredujejo proti jugu.

V današnjem komunikeju ameriškega glavnega stana v Tokiu, ki ga prenaša United Press, je rečeno, **da so se morale ameriške sile zaradi močnega pritiska severnokorejskih čet v trikotu Kongdžu-Tedžon-Nonsan umakniti na nove položaje severno in zahodno od Tedžona.** Severnokorejske čete, ki so štele dve do tri divizije in jih je podpiral močen topniški ogenj in majhno število tankov, so osvojile nekaj ozemlja. **Samo dva severnokorejska tanka sta prešla čez reko Kum.**

V sporočilu je nadalje rečeno, da se severnokorejske sile zbirajo v bližini Čočivona. Druga severnokorejska divizija je poskušala prebiti severni bok ameriških sil na področju Tedžona. Na cesti med Tanjangom in Punojem prodira velika kolona severnokorejskih tankov in motoriziranih enot, na zahodni obali pa se severnokorejske sile umikajo po porazu, ki so jim ga prizadele južnokorejske enote.

Borbena letala ameriškega letalstva — pristavlja sporočilo — še naprej ovirajo prodiranje nasprotnika in podpirajo suhozemske sile. Bombniki tipa B-26 in veletrdnjave B-25 so bombardirali objekte v bližini fronte.

Po poročilih dopisnika United Press, ki so prispela v London danes zvečer, **so se nekateri ameriški oddelki že začeli umikati iz Tedžona.** Severnokorejsko topništvo že obstreljuje letališče, pa tudi mesto samo.

Norveška delegacije pri Organizaciji Združenih narodov potrjuje vest, **da je norveška vlada postavila del svoje trgovske mornarice v službo Organizacije Združenih narodov in se tako odzvala pozivu Združenih narodov, naj bi članice OZN pomagale ameriškim četam v vojni na Koreji.**

Poslanice in izjave

New Delhi, 17 jul. Associated Press poroča, da je od sovjetske vlade prispel odgovor na poslanico predsednika indijske vlade Pandita Nehruja o rešitvi korejskega vprašanja.

Trumanov odgovor na to poslanico pa po poročilih United Pressa pričakujejo za danes.

Ista agencija poroča iz Washingtona, da bo danes predsednik ZDA Truman poslal Kongresu posebno poslanico o korejski vojni.

Zunanji minister Bevin je po poročilih AFP na vprašanje o nedavnih razgovorih, ki jih je imel britanski veleposlanik v Moskvi Kelly s sovjetskim pomočnikom zunanjega ministra Gromikom, danes v spodnji zbornici odgovoril, da še ne more navesti podrobnosti o teh razgovorih, ker gre za vprašanje vojne in miru.

Henry Wallace, predsednik progresivne stranke ZDA, je včeraj izjavil, da odobrava stališče ZDA in Organizacije Združenih narodov glede korejskega vprašanja. Dejal je: Kadar je moja dežela v vojni in kadar Združeni narodi to vojno odobrijo, sem jaz na strani svoje dežele in Združenih narodov.

Zaradi te Wallaceove izjave je prišlo v vodstvu stranke do razcepa.

Predsednik indijske vlade Pandit Nehru je izjavil nocoj, da utemeljuje prizadevanja Indije po miru z njeno željo, da bi »storili nekaj, kar bi preprečilo razširitev sedanje vojne.« Reuter poroča, da je Nehru izjavil, da je Indija storila ta korak v skladu s svojo politiko miru, čeprav se zaveda, da ni niti z gospodarskega niti vojaškega stališča močan narod. Prav tako je Nehru izjavil, da bo Indija storila vse, kar je v njeni moči, da se konča korejski spopad.

Britanska vlada je razpravljala o notah, ki jih je predsednik indijske vlade Pandit Nehru poslal Moskvi in Washingtonu, kakor tudi o odgovoru Sovjetske zveze na noto predsednika indijske vlade.

Današnjega sestanka vlade so se udeležili tudi poveljniki vseh rodov vojske, vštevši feldmaršala Slima, načelnika imperialnega generalnega štaba in predsednika avstralske vlade Nemziesa. Ista agencija poroča, da je vlada pripravila odgovor za predsednika indijske vlade, vendar pa niso dali kakih uradnih obvestil o vsebini odgovora.

Jugoslovanska folklorna skupina v Walesu

London, 17. jul. (Tanjug.) Jugoslovanska folklorna skupina je imela na svojem gostovanju v Walesu še dve prireditvi v mestih Ports in Tonygade, ki sta bili organizirani ob pomoči kulturnoprosvetnih odborov kooperativnih organizacij in tamkajšnjega prebivalstva, ki je prisrčno sprejelo jugoslovanske umetnike. Jugoslovanska folklorna skupina je imela na teh prireditvah, ki so bile zelo dobro obiskane, velik uspeh. Gledalci, ki so bili navdušeni ne samo nad igro, temveč tudi zaradi živopisnih noš, so zahtevali, da bi jim iz Jugoslavije poslali vzorce narodnih motivov. Jugoslovansko folklorno skupino so povabili, da bi prišla na gostovanje tudi prihodnje leto.

KAPITAN LADJE »VETTOR PISANI« OBSOJEN

Koper, 17. jul. (Tanjug). Danes je vojaško sodišče pri Vojaški upravi JA jugoslovanske cone Svobodnega tržaškega ozemlja v Kopru obsodilo Giorgia Vardebasse, kapitana ladje »Vettor Pisani«, na 5 mesecev odvzema prostosti in na plačilo stroškov kazenskega postopka. Sodišče je ugotovilo, da je Vardebasso kriv, da je kot kapitan ladje s svojo malomarnostjo omogočil sovražnim elementom, da so prepeljali določeno množino orožja, streliva in propagandnega materiala v jugoslovansko cono STO. Ves ta material je bil namenjen iredentističnim elementom za povzročanje neredov in izpodkopavanje obstoječega reda. Zaradi več olajševalnih okoliščin pa je bila izrečena mila kazen. Ena izmed teh okoliščin je, da zaradi čuječnosti organov ljudske oblasti orožje in drug material ni bil uporabljen.

Na obravnavi je bila v celoti dokazana krivda obtoženega Vardabasse. Zagovarjala sta ga dva koprska advokata, ki jih je sam izbral.

V jugoslovanski coni STO je več italijanskih šol kot za fašizma

Trst, 17. jul. (Tanjug). Na pisanje demokrščanskega časopisa »Giornale di Trieste«, da v jugoslovanski coni STO ni dovolj italijanskih šol, ugotavlja Primorski dnevnik, da je danes v jugoslovanski coni STO več šol, kot jih je bilo v času fašizma. Če ui imeli Slovenci v Beneški Sloveniji, Gorici in Trstu toliko šol in kulturnih ustanov, kolikor jih imajo talijani v jugoslovanski coni STO, bi imeli vse možnosti za neoviran razvoj svoje nacionalne kulture, kakor jih imajo sedaj Italijani v jugoslovanski coni STO.

Ostavka dveh poljskih diplomatov v Londonu

London, 17. jul. (Tanjug). Trgovinski svetnik poljskega veleposlaništva v Londonu **Saper** in trgovinski ataše veleposlaništva **Dobrowolsky** sta podala ostavke na službo ter se nočeta vrniti na Poljsko. Svetnik Saper je sodeloval pri pogajanjih za sklenitev poljsko-britanske trgovinske pogodbe, ki je bila lani podpisana v Londonu.

Češkoslovaške dobave Zahodni Nemčiji

Wiesbaden, 17. jul. (Tanjug.) Direktor glavne zveze zahodnonemških trgovcev Heuss je izjavil, **da je Češkoslovaška poslala v Zahodno Nemčijo 3.500 ton sladkorja, ki ga bodo prodajali v južnih predelih Nemčije. Ta dobava bo rešila kritično pomanjkanje sladkorja v južnem delu Zahodne Nemčije.**

V zadnjem času so se posamezna živila v Zahodni Nemčiji zelo podražila. Tako se je podražitev kruha razširila na vso Zahodno Nemčijo, zaradi špekulacij pa je v prodaji vedno manj sladkorja, maščob in konzerv. **Podražili so se tudi usnjeni izdelki.**

Odredbe conske vlade o kaznovanju špekulantov nekatere deželne vlade niso hotele izvesti. To svoje ravnanje so obrazložile s tem, da ni ustreznih zakonskih predpisov.

Delegacija italijanskih kmetijskih delavcev v Skoplju

Delegacija italijanskih kmetijskih delavcev je po obisku kmetijske delovne zadruge »Janko Čmelik« v Stari Pazovi prispela z letalom v Skoplje. Na skopskem letališču so pozdravili italijanske goste zastopniki LR Makedonije, sindikatov in večje število zastopnikov skopskih tovarn.

Graditelji hidrocentrale na Drini so dovršili veliko zagatno steno

V tekmovanju za počastitev 7. julija, dneva ljudske vstaje v Srbiji, so graditelji velike hidrocentrale Drina III pri Zvonniku dosegli veliko delovno zmago. Po dveh letih hude borbe z valovi Drine so zgradili visoko zagatno steno, s katero so izsušili polovico rečne struge, kjer bodo sedaj začeli graditi betonske stebre bodoče hidrocentrale. Na slavnostnem zborovanju se je 1500 graditeljev centrale zavezalo, da bodo do konca leta dovršili betonska dela na osušenem gradbišču. Hkrati je bilo razglašenih 191 novih udarnikov.

Velika ležišča premoga so odkrili v Makedoniji

Po obsežnih raziskovalnih delih so geologi odkrili v Makedoniji velika nahajališča premoga lignita, in sicer v dveh bazenih pri Kičevu in v Pelagoniji. Bazen pri Kičevu je širok 4 km in se razteza v dolžino 10 do 12 km. Premogovna plast leži tik pod zemljo, kar omogoča na mnogih mestih kopanje premoga na dnevnih kopih. Za izkoriščanje tega bazena bodo uredili prometne zveze, nakar računajo, da bo ta bazen takoj lahko dajal okrog tisoč ton premoga na dan, pozneje pa še mnogo več.

Premogovni bazen v Palagoniji je šele deloma raziskan. V tem bazenu obratuje manjši rudnik Živojno, ki je že dobil železniško zvezo z Bitoljem. Ko bodo končana globinska vrtanja, bodo na področju tega bazena odprli še več novih rudnikov. Po dosedanjih ugotovitvah je premog v tem bazenu zelo dobre kakovosti. Raziskovalna dela so nadalje pokazala, da so precejšnja nahajališča premoga tudi na desnem bregu Vardarja v bližini Skoplja, na levem bregu pa bodo v kratkem začela raziskovalna dela z globinskim vrtanjem.

Gradnja luke v Baru

Luka v Baru je že sedaj najvažnejša luka Crnogorskega Primorja. Ta luka pa bo dobila še mnogo večji pomen, ko bo v zvezi z melioracijo Skadarskega jezera zgrajen vodni in železniški predor pod gorovjem, ki loči Skadarsko jezero od morja, in bo luka v Baru zvezana po železnici skozi predor in čez posušeno Skadarsko jezero s Titogradom. Predor pa bo služil tudi cestnemu prometu in bo imel kanal, po katerem se bo odtekala odvečna voda iz Skadarskega bazena.

Glede na ta perspektivni načrt so letos pospešili delo za gradnjo luke v Baru. Prejšnje luške naprave je okupator docela uničil. Zadnja leta so morali odstraniti vse ruševine starega pristanišča — (okrog 25.000 kub. m), zgradili so valobran, dolg 300 m, in začasno pristanišče. Do konca letošnjega leta pa bodo zgradili prvih 110 m obale za pristajanje ladij.

V Beogradu so odprli razstavo del učencev nižjih strokovnih šol

Včeraj je bila odprta v prostorih Velike šole v Beogradu razstava del učencev nižjih strokovnih šol sveta za strojegradnjo vlade FLRJ. Razstavo je odprl generalni direktor črne metalurgije Gigov. Otvoritve razstave so se udeležili tudi predsednik glavnega odbora sindikatov Gjuro Salaj, minister Sava Kosanovič in drugi. Na razstavi so razstavljeni razni predmeti, makete, skice in fotografije, ki kažejo delo in življenje učencev. Posebno pozornost zbujajo dela učencev tovarne za avtomobile v Mariboru, zlasti sesalka na visok pritisk za proučevanje betona, delo Aleksandra Pipana, nadalje dela učencev tovarne »Franc Leskošek«, »Iskre« v Kranju, tovarne »Rado Končar« v Zagrebu in drugih tovarn. Z

Razstava bo odprta do 6. avgusta. — Obiskovalcem je dovoljen 50% popust na železnicah.

Odlični švicarski gostje v Jugoslaviji

V Beograd so včeraj dopotovali dr. Ružička, profesor kemije na tehniki v Curihu in nosilec Nobelove nagrade, dr. Henrik Zegler, znani švicarski književnik in predsednik združenja književnikov, in dr. Fritz Lieb, profesor na univerzi v Baslu. — Po obisku Beograda bodo odpotovali v Dubrovnik.

V nekaj vrstah

Rim, 17. jul. (Tanjug.) V Florenci se je danes začela sodna obravnava zoper skupino delavcev, ki so obtoženi, da so zavzeli neko tovarno. Tovarno so zavzeli iz protesta proti odpustitvi svojih tovarišev. To je prvi primer, da so italijanske oblasti pričele postopanje zoper delavce, ki so zavzeli tovarno.

Peking, 17. jul. (Agencija Nova Kitajska.) Oddelki narodnoosvobodilne vojske LR Kitajske so ujeli v vzhodnem Singkjangu voditelja velike roparske in sovražne skupine Dža Nim Kana, ki je ob sinančni podpori Cangkajška izvršil več nasilstev v tej pokrajini. Ujeli so tudi veliko število pripadnikov te teroristične skupine.

Tokio, 17. jul. Japonska policija je napravila danes preiskavo v sto krajevnih uradih Komunistične partije in prepovedala izhajanje 140 listov Komunistične partije. To akcijo so izvedli po odredbi generala Mac Arthurja.

Rim, 15. jul. (Tanjug) Po podatkih Generalne konfederacije dela je bilo v prvih 10 dneh tega meseca odpuščenih okrog 93.000 ttalijanskih delavcev. Samo v Severni Italiji so zaprli skupno 12 industrijskih podjetij.

Nekaj misli o pristojnosti ljudske inšpekcije

Pristojnost in naloge, ki jih daje Uredba o ljudski inspekciji ljudskim inspektorjem, so obsežne, velike in odgovorne ter zahtevajo precej znanja in življenjskih izkušenj. Mnogokrat se še dogaja, da nekateri birokrati, ki jim ljudska inšpekcija ni posebno všeč, namerno zelo ozko razlagajo Uredbo o ljudski inspekciji in si prizadevajo, da bi prepričali tako ljudske inspektorje, kot svojo okolico o tem, da so naštete kompetence ljudske inspekcije le v členih 7, 8 in 9, ki podrobno tolmačijo le nekatere naloge iz člena 2. omenjene Uredbe. Dostikrat prepovedujejo tudi vodstva raznih podjetij in ustanov ljudskim inspektorjem opravljanje pregledov po gotovih vprašanjih, češ, da to ni v njihovi pristojnosti in da tega Uredba ne predpisuje. Ker ljudski inspektorji večkrat ne poznajo dobro predvsem 2. člena Uredbe o ljudski inspekciji, se pustijo večkrat odpraviti in opustijo svoje delo. Zato naj bo v tem članku povedano vsem, ki se namerno izogibajo širine člena 2. Uredbe o ljudski inspekciji, da so taki postopki kaznivi.

Katere osnovne naloge predvideva člen 2. Uredbe o ljudski inspekciji?

Prva naloga govori o tem, da ljudska inspekcija nadzoruje, kako aparat državnih organov opravlja tiste ukrepe, ki zagotavljajo dviganje življenjskega standarda delovnih ljudi in tiste predpise, ki ščitijo ostale pravice delovnih ljudi. Že ta naloga daje ljudski inspekciji zelo široko polje dela. Pod življenjskim standardom delovnih ljudi ne smemo ozko razumeti samo prodajaln, menz, restavracij, socialno-zdravstvenih ustanov, kar je izraženo v nalogah, ki jih predvidevajo členi 7, 8 in 9 uredbe. Prav tako ne predstavljajo življenjski standard samo živilske nakaznice. Med te naloge štejemo nujno tudi skrb za dvig kmetijske proizvodnje, ki je osnova gornjemu (setev, žetev, odkupi itd.). V splošnem pa pomeni življenjski standard vse materialne in kulturne pridobitve, ki izboljšujejo življenje delovnega človeka. Te pridobitve se izražajo tudi v metodah in načinu dela ter v odnosih, ki jih imajo organi in aparat ljudske oblasti do človeka sploh. Zato n. pr. ljudski inspektorji lahko z mirno vestjo, ne da bi kršili pri tem zakonitost in si samovoljno lastili kompetence — oslanjajoč se samo na 2. člen Uredbe o ljudski inspekciji — na množičnih sestankih osnovnih frontnih in sindikalnih organizacij, na zborih volilcev, zborih zadružnikov in v kontrolnih komisijah, kritično ocenjujejo delo organov ljudske oblasti in njihovega aparata.

Druga naloga ljudske inspekcije je, da se bori proti birokratizmu in brezdušnemu ravnanju z ljudmi, proti zavlačevanju reševanja pritožb s strani organov ljudske oblasti. Ljudska inspekcija mora venomer in stalno vztrajati na tem, da ljudski odbori vsa vprašanja, ki se tičejo neposredno delovnih ljudi, rešujejo na čim širši osnovi — na masovnih sestankih in zborih volilcev. Skrbeti mora, da se na teh sestankih razvija široka demokratičnost v določevanju obvez, ki jih imajo proizvajalci do države. Na takih masovnih sestankih je prav tako dolžnost ljudskih inspektorjev, da razkrinkava-jo vse tiste, ki nočejo izpolnjevati svojih obveznosti do skupnosti. Z vestnim izpolnjevanjem teh nalog pomaga ljudska inšpekcija neposredno razvijati socialistično demokracijo v organih ljudske oblasti in poglablja samoupravnost ljudskih množic. Tak način dela predstavlja tudi najbolj življenjsko borbo proti vsem pojavom birokratizma, vpliva pa tudi nadvse vzgojno na ljudi, ker vzgaja njihovo samozavest, iniciativo, odgovornost in pogum za kritično iznašanje slabosti kogar koli izmed organov ljudske oblasti. Istočasno pa vzgaja v ljudskih množicah tudi soodgovornost pri ukrepanju ljudske oblasti proti saboterskemu delu posameznih špekulantov, ki sabotirajo graditev socializma.

Pristojnosti ljudske inspekcije se izražajo tudi v tretji nalogi člena 2., ki govori, da se mora ljudska inspekcija boriti proti škodljivcu, razsipništvu in ostalim oblikam škodljivega in neodgovornega odnosa do ljudske imovine. Pri opravljanju te naloge je ljudska inspekcija naletela na odpor pri mnogih upravno-operativnih vodstvih raznih podjetij in ustanov, ki še vedno mislijo, da kontrola ljudskih množic ne velja za nje. So primeri, ko je ljudska inspekcija odkrila brezvesten odnos in razsipanje ljudskega imetja, ki so ga zagrešili vodilni organi podjetja. Kot reakcija na taka odkritja se pojavljajo težnje odgovornih funkcionarjev v nekaterih podjetjih, da premeščajo ljudske inspektorje samo zato, da se znebijo njihove kontrole. Pri tem ti ljudje popolnoma pozabljajo, da je tak odnos do ljudskih inspektorjev samo potrditev njihovih lastnih slabosti in obenem tudi kaznivo dejanje. Ni potrebno naglašati, da tak odnos do ljudske inspekcije samo ubija voljo ljudem, ki so pripravljeni brezplačno in prostovoljno žrtvovati svojo energijo v dobrobit skupnosti.

Vselej poudarjamo, da mora opirati delo ljudske inspekcije na signale, pritožbe in predloge ljudskih množic in da mora biti to izhodišče za planiranje njihovega dela. Zato je dolžnost ljudske inspekcije, da sprejema pritožbe ljudi in da kontrolira delo organov ljudske oblasti in državne uprave pri reševanju pritožb in predlogov državljanov na vseh področjih, predvsem pa s področja delovnih odnosov, zaščite matere in otroka, socialne pomoči in skrbništva. Prav tako mora paziti, da organi ljudske oblasti upoštevajo predloge in pritožbe državljanov za izboljšanje svojega dela. »Pravilno reševanje teh pritožb potemtakem ni važno samo zaradi tega, da se ustreže koristim in pravicam državljanov, marveč zlasti zato, ker se s pravilnim reševanjem takih pritožb stalno odpravljajo napake v državnem aparatu in zboljšuje vse njegove delo. Pravica pritožb za-to ni samo močno orožje državljana, marveč prav tako orožje višjega vodstva v borbi za izboljšanje dela, ki ga opravlja podrejeni aaprat.« (E. Kardelj.)

To pravico pa nekateri organi ljudske oblasti dostikrat zanemarjajo in malomarno rešujejo pritožbe. Tu je dolžnost ljudske inspekcije, da energično in vztrajno raziskuje, zakaj zadeve niso rešene in da zahteva njihovo rešitev.

Problemi naše preskrbe s kvasom

V naši preskrbi zavzema kvas zelo važno mesto. Dnevno mora biti na razpolago ne le za pekarne, marveč tudi za gospodinje, ki doma pečejo kruh. Na zalogo pa kvas ni mogoče izdelovati. V naši preskrbi s kvasom nastopijo od časa do časa težave in marsikatera gospodinja se vprašuje, zakaj kvasarne vendar ne izdelajo več kvasa.

Prvi hip se zdi, da je rešitev tega vprašanja kar preprosta. Drugačna slika pa se nam pokaže, če si stvar ogledamo malo pobliže. Lani smo sicer imeli trenutno nekaj težav s surovino, to je z melaso (ostankom pri proizvodnji sladkorja), vendar teh težav danes ni. Naše kvasarne izdelujejo čedalje več kvasa. Proizvodnja kvasa je v Sloveniji dosegla že štiri do petkratni predvojni obseg, pa vendar je kvasa včasih še premalo. Samo pivovarna Union v Ljubljani izdela na mesec 9 do 10 vagonov kvasa (pred vojno 2 do 3 vagone), skupaj s podružničnim obratom na Viču pa nad 14 vagonov, k temu je treba prišteti še proizvodnjo tovarne kvasa v Mengšu, ki znaša na mesec 2 in pol vagona.

Vprašali boste, kdo pa potroši ves ta kvas? Odgovor na to vprašanje ni težaven. Pred vojno so na deželi pripeljali kruh povečini z drožmi, ker je bil kvas razmeroma drag (34 din za kg). Danes je gospodarski položaj kmeta bistveno boljši in dežela potroši velike količine kvasa, ki vrhu tega ni bistveno dražji, kakor je bil pred vojno, saj stane le 50 din za kg. Potrebe Slovenije pa so se še povečale s priključitvijo Slovenskega Primorja.

Pogrešno bi bilo, če bi rešitev iskali v tem, da bi na deželi spet začeli pripravljati kruh z drožmi kakor pred vojno. To bi pomenilo korak nazaj. Tudi s povišanjem cene si ne bi mnogo pomagali. Taka podražitev bi zadela predvsem delavske in uslužbenske družine, povpraševanje na deželi pa se ne bi bistveno zmanjšalo.

Če danes vse kvasarne obratujejo s skrajno zmogljivostjo, še nekako gre in je mogoče kriti potrebo. Ko pa je ena ali druga kvasarna primorana nekaj časa ustaviti obratovanje zaradi občasnega generalnega čiščenja naprav, nastopijo takoj težave v preskrbi, kakor je to bilo zadnji mesec.

Sedaj dobivamo nekaj kvasa tudi iz sosedne Hrvatske. Toda trajno rešitev moramo iskati le v povečanju proizvodne zmogljivosti, se pravi v zgraditvi nove večje tovarne za kvas. S tem načrtom se že ukvarjajo na odločilnih mestih. Tovarno bomo verjetno zgradili nekje v goriškem okraju, dotlej pa si bomo morali pomagati s skrajnim izkoriščanjem proizvodne zmogljivosti obstoječih kvasarn in z dovozom kvasa iz sosedne Hrvatske.

Mladina I. ljubljanskega rajona tekmuje za vpis ljudskega posojila

Takoj po razpisu ljudskega posojila so imeli nekateri mladinski akvivi I. rajcna v Ljubljani krajše sestanke, kjer so se mladinci pogovorili, kako bi z vpisovanjem posojila še bolj pomagali v skupni borbi za čimprejšnjo izpolnitev Titove petletke. Tako je I. aktiv podjetja Na-Ma napovedal tekmovanje mladini vseh mestnih magazinov v Ljubljani, kdo bo več vpisal. Čeprav šteje aktiv pri podjetju Na-Ma precej učencev, so se vsi zavezali za vpis s skupno vsoto okrog 24.000 din. Tudi mladinci v podjetju Kovina ne zaostajajo. Kakor vselej so tudi ob tej priliki pokazali svojo zavednost in priglasili nad 15.000 din posojila. Tudi mnogi drugi aktivi tekmujejo. Lahko bi navedli še druge štelivke. V tem tekmovanju mladine v I. rajonu se celotna vsota prijav še dviga. Do danes je najboljši aktiv Ljudske milice, kjer so posamezni mladinci priglasili najmanj po 4000 din, nekateri pa celo po 10.000 din posojila. Kakor vselej v naši borbi za zgraditev socializma bo naša mladina tudi to pot izpričala svojo visoko zavednost.

B. M.

Lep razvoj krajevnih podjetij v Dol. Toplicah

Že l. 1945. se je v Dol. Toplicah ustanovila prodajna zadruga, ki se je pozneje preosnovala v kmečko in prodajno zadrugo. Zadruga se je razvijala in je v preteklem letu dobila še lesni odsek, ki je že v nekaj mesecih dosegel plan in ga celo presegel. Sedaj pa je v zadrugi še ekonomija, v kateri je 8 gospodarjev. Ko bo pristopilo še več gospodarjev, se bo ekonomija preosnovala v kmečko zadrugo.

Krajevni ljudski odbor je v letu 1948. ustanovil svojo pekarijo, ki peče kruh za domačine in okolico ter tudi za gozdne delovne brigade v kočevskih gozdovih. Drugo krajevno podjetje je bila kovačija, ki oskrbuje kovaška dela za bližnjo okolico. Tretje podjetje je krajevno gostinsko podjetje, dalje je krojaško podjetje, v katerem je zaposlenih 6 ljudi, pripravljajo pa tudi krajevno pečarsko podjetje in keramiko. Ker je v bližini dovolj prav izvrstne gline, bo tudi to podjetje dobro uspevalo. V načrtu je še podjetje za izdelavo sodavice.

ŠTIRI LETA SARAJEVSKE OPERE

Sarajevo, ki je bilo deležno do osvoboditve samo gostovanj zagrebške, ljubljanske in beograjske opere, se je leta 1946 osamosvojilo. Čas, v katerem je stekla zibelka, je bil gotovo vse kaj drugega kot ugoden, v prvi vrsti seveda glede organizacije solističnega kadra, zbora in orkestra. Prvi ravnatelj, muzikolog Richtmann ni imel lahkega dela, predvsem ker ni imel veščih sodelavcev. — Pravili so mi, s kakšnim naporom so lovili člane orkestra, s kako muko so iskali strune, klavirje in vseh vrst instrumente. Z vseh vetrov so dobivali fagote, pozavne, timpane, harfo in podobne za opero nujne zadeve. Seveda, s tem težave še niso bile končane! Kje dobiti notni material, kje prepisovalce, kje korepetitorje? In kje režiserja? Kje garderoberje, maskerje? Opera ni majhna zadeva!

Iz domačinov sestavljeni zbor, orkester iz domačih, nemških in italijanskih glasbenikov, solisti rekrutirani iz vseh republik so pričeli z delom. In jeseni 1946 je bila uprizorjena **»Prodana nevesta«** pod vodstvom švicarskega Rusa Bernharda. Led je bil prebit, sledile so druge opere in to vedno laže in laže, ker je bil dotok osebja vedno večji, prav tako izbira solidnih pevcev. Pričeli so posebno paziti na inscenacijo in zunanjo opremo, kar je bilo spričo neugodnega odra zelo težaven problem, pač pa idealen primer požrtvovalnosti oblasti, ki niso štedile s sredstvi. In zato ima danes v sarajevski operi režiser na razpolago »modrino z neba« — to je: sredstev, kolikor le želi.

Ravnatelj Richtman ni ostal dolgo na tem mestu, ker ga je klical muzej za ureditev muzikalno-folklornega oddelka. Opera je delovala nekako kolektivno pod vodstvom maestra Iva Stajcerja, dolgoletnega dirigenta zagrebške Opere. Uprizorili so repertoarne opere kot Onjegin, Tosca, Carmen, Rigoletto, Ero, Trubadur, pa tudi težjih nalog so se lotili: Carska nevesta, Brivec itd. Delo z zborom je prevzel prvovrstni zborovski strokovnjak Mladen Popajič, ga izpopolnil in se sam uvrstil tudi med dirigente z »Madame Butterfly« in »Figarovo svatbo«.

Sezona 1948-49 prinese dokaj značilen preokret. Opera dobi novega direktorja v osebi mladega Tihomira Miriča. In nomen — omen, tiho in mirno je reorganiziral delo, dopolnil ansambel, pridobil dirigenta Papandopula, sopranistko Pulevo in vrsto drugih dobrih moči. V tej sezoni so peli Pikovo damo, Koštano, Poljub in vrsto ponovitev. V letošnji sezoni pa je prinesla uprizoritev »Kneza Igorja« nekaj novega. To je: ustanovitev baleta, brez katerega polovecki plesi niso izvedljivi. Srečna roka pri angažmajih je kader plesalcev presenetljivo urno učvrstila, tako da je mogel ob kraju te sezone v maju nastopiti že samostojno s celovečernim baletom Papandopula »Žetev«, ki je komponiran na libreto Nine Kirsanove, slavne ruske balerine in sodobnice Ravlovne. Kirsanova je sama postavila delo koreografsko na oder. O tej krstni predstavi in baletu ter muziki Papandopulovi bo potrebno še širše govoriti. Tu omenimo le, da je dosegel s sodelovanjem Jitke Ivelje, F. Horvata, Djuriča in Dragice Elez, Pavela probojen uspeh in bo našel pot po vseh naših velikih odrih in tudi v inozemstvo.

Poleg imenovanih dveh del je sarajevska Opera uprizorila v minuli sezoni še prvega Mozarta »Figarovo svatbo«, nadalje »Nižavo«, »La Bohemе« in obnovila »Rigoletta« z odličnim baritonom Bočanovičem.

Pevski kader je vidno narasel. Dramski soprani Vlajkovič, Bašič, Cipiko in Puleva ter odlični tenorji Djuronac, ki je znan poleg Ivelje tudi v inozemstvu, ter Anič in Fotijevič. Poleg Bačanoviča zastopa baritonsko stroko Fiola, dolgoletni član Volksopere na Dunaju, in Car. — Oba sta z velikim uspehom pred nedavnim gostovala tudi v Ljubljani.

Odlično, nad vse uporabno mezzosopranistko ima opera v mladi Nadi Kruslin, ki je tudi pričela kariero v inozemstvu, in izkušeno Branko Djordjevič. — Tudi Slovencev baritona Ostaševskega in koloraturke Lovšinove ne smem pozabiti, kajti oba sta pri publiki zelo priljubljena. Brez Slovenca ni zbora, tudi sarajevska Opera jih ima nekaj v zboru in tudi v orkestru — med publiko pa še prav posebno. — Basi, Jančič in Duplančič, lirski soprani Cisler, Sitarič in Miloševič dragoceno izpolnjujejo ta mladi, nad vse ambiciozni ansambel.

Režijsko, scenografsko in kostimersko vprašanje rešuje vodstvo glede na veliko pomanjkanje strokovnih sil z gosti osrednjih gledališč in na ta način oplaja rast z drugimi pridobitvami. Vsi režiserji in drugi prihajajo radi v Sarajevo, ker se vsaka opera dela na novo in je tudi prijetno delati z bogatimi sredstvi, ki jih daje ministrstvo za kulturo. Pod vodstvom Pavla Šnajderja deluje slikarna vzorno, a žal v tehnično nezadostnih ateljejih. Temu je mogoče odpomoči samo z gradnjo nove operne stavbe, kar je v načrtu.

V štirih sezonah je opravila sarajevska opera ogromno razvojno delo. Poleg organizacije uprizoriti sedemnajst oper in en balet je impozanten račun, ki priča, da se vodstvo in oblasti zavedajo svojega visokega poslanstva in dolžnosti proti narodu, ki je bil doslej dejansko zapuščen. — Na koncu te sezone je sarajevska Opera gostovala v Beogradu. Če pojde razvoj v dosedanjem ostrem tempu dalje, bo postala sarajevska Opera resen tekmec vsem trem osrednjim operam. Želimo, da bi bilo tako!

Prof. O. Sest.

Nove knjige in revije

Prejeli smo:

JACK LONDON: ŽELEZNA PETA. — Roman. Prevedel Janez Gradišnik Izdal Slovenski knjižni zavod v Ljubljani. Strani 229. Ljubljana 1950.

KATARINA SPUR: POD ENO STREHO. Založil in izdal Slovenski knjižni zavod v Ljubljani. Strani 54. Ljubljana 1950

A. J. CRONIN: OD JUTRA DO VEČERA. Novela Prevedel Pavel Karlin. (Mala knižnica 30.) Izda Slovenski knjižni zavod v Ljubljani. — Strani 110. Ljubljana 1950.

VARUJMO GOZDOVE PRED POŽAROM!

Priprave za vpis ljudskega posojila

Pri vpisu drugega ljudskega posojila bo organizacija tehnično-administrativnega dela precej drugačna kakor leta 1948. Izkušnje, pridobljene pri prvem ljudskem posojilu predvsem v administraciji vpisovanja in tehniki vplačevanja posojila so narekovale bistveno poenostavljenje celotnega administrativnega poslovanja. Če so vpisna mesta ob vpisovanju prvega ljudskega posojila zmagala kompliciranо in birokratsko administracijo, je to zasluga požrtvovalnih delavcev, ki so sodelovali pri tem poslu. Ta kompliciran način administracije pri vpisovanju ter vplačevanju posojila pa je pozneje, posebno v zvezi s fluktuacijo delovne sile, povzročil bankam mnogo dela, težav in ovir, ki so vplivale na vplačilo, na evidenco o vplačilih ter na dostavo obveznic vpisnikom posojila.

Z organizacijo vpisa drugega ljudskega posojila, k jemlje v poštev vse te izkušnje, bo vnaprej zajamčeno, da bo vse delo potekalo smotrno, enostavno in tudi hitreje, tako pri vpisu, še bolj pa pozneje pri vplačevanju obrokov.

Že samo dejstvo, da se obveznice II. ljudskega posojila ne bodo glasile na ime, temveč na prinositelja in da se bodo za posamezne obroke izdajale vpisnikom takoj obveznice v višini obroka, medtem ko je bilo treba pri I. ljudskem posojilu čakati na obveznice šest mesecev ter medtem voditi vso evidenco za sto in sto tisoč vpisnikov, kaže, koliko težkoč bo tokrat odpadlo.

Vpisna mesta

Tudi organizacija vpisnih mest, to je tistih osnovnih enot, ki bodo neposredno opravile vse tehnično-administrativno poslovanje z neštetimi vpisniki, bo drugačna. Vpisna mesta bodo:

1. pri vseh podjetjih in ustanovah, ki vodijo svoje samostojno knjigovodstvo;

2. pri vseh osnovnih frontnih organizacijah v mestu in na vasi;

3. pri vseh kmečkih obdelovalnih zadrugah na vasi;

4. na vseh večjih gradiliščih, kjer delajo frontne in mladinske brigade;

5. za obrtnike pri vseh obrtniških zbornicah.

Za izvedbo odgovornega posla v zvezi z vpisovanjem in vplačilom ljudskega posojila **bodo za vpisna mesta pri podjetjih, ustanovah in obdelovalnih zadrugah neposredno zadolžena po upravni liniji podjetja oziroma ustanove in zadruge.** Vpisna mesta ne bodo poslovala samo v času vpisovanja posojila, temveč tudi še naprej ves čas vplačevanja obrokov ljudskega posojila. **Vpisna mesta bodo imela za najmanj pol leta značaj prave službe pri podjetju, ustanovi ali zadrugi s *konkretno* nalogo, da izvrše določeni službeni posel v zvezi z vpisom ter vplačilom ljudskega posojila.**

Vpisna mesta pri **osnovnih frontnih organizacijah**, ki bodo zajela vse tiste vpisnike, ki niso vezani po svoji službi ali po značaju svojega dela na kako drugo vpisno mesto, bodo verjetno ves čas vpisovanja in tudi vplačevanja posojila sicer prostovoljne, vendar stalne institucije, ki bodo svojo nalogo izvršile dokončno šele s popolnim vplačilom vpisane vsote ljudskega posojila ter z izročitvijo obveznic vpisnikom.

Posebno važne institucije bodo glede na akumulacijo kupnih fondov pri našem kmečkem prebivalstvu vpisna mesta pri kmečkih obdelovalnih zadrugah, ki bodo imela silno važno nalogo, da zajamejo k vpisu in plačilu ljudskega posojila vse kmečko prebivalstvo na svojem področju. Ta vpisna mesta bodo imela pri vpisu II. ljudskega posojila najvažnejšo nalogo, tako zaradi pričakovane vsote vpisa, kakor tudi zaradi tega, ker bodo morala zajeti največje število vpisnikov na vasi. Njihova prvenstvena naloga pa bo doseči čim večje število takojšnjega celotnega vplačila posojila, ki ga bodo vpisali posamezni kmetje — zadružniki.

Enako važno nalogo bodo imele tudi osnovne frontne organizacije na vasi, tam, kjer še ni kmečkih obdelovalnih zadrug oziroma, kjer še niso vsi kmetje — vaščani vključeni v zadrugi.

Vpisna mesta pri kmečkih obdelovalnih zadrugah so, kakor vidimo, povsem nova, saj jih pri prvem ljudskem posojilu ni bilo, ker je bilo tedaj zadružništvo na vasi še slabo razvito. **Jasno je, da bo odvisen od tega, s kakšno zavednostjo, s kakšnim poletom in prizadevanjem bodo prav kmečke obdelovalne zadruge izvršile svojo propagando in tudi tehnično-administrativno nalogo pri vpisu in vplačilu ljudskega posojila na vasi.**

Vpisnih mest pri **sindikalnih podružnicah, ki so bila** pri vpisovanju I. ljudskega posojila, tokrat ne bo. Vpisna mesta bodo, kakor že rečeno, neposredno pri podjetjih ter ustanovah. S tem bo odpadlo tisto, kar se je pri I. ljudskem posojilu izkazalo kot slabo in nesmotrno: da ni bilo prave povezanosti med sindikalno podružnico in podjetjem, ki so po veliki večini prepustila vse delo sindikatom, ker so menila, da niso dolžna pomagati sindikalnim podružnicam pri kompliciranem poslu vpisovanja, še bolj pa pri vplačevanju posojila. Ni bilo prave zveze med evidenco sindikalne podružnice o vpisu in vplačilu ter med evidenco podjetja kot izplačilnega mesta za mezde in plače. Posebne težave pa so nastopile med odplačevanjem obrokov, zlasti v številnih primerih spremembe službenih mest delavcev in nameščencev med vplačevanjem.

Služba ljudskega posojila, neposredno vezana na podjetje, ustanovo ali zadrugo, kjer bo knjigovodja osebno ter po službeni dolžnosti zadolžen s poslom vplačevanja posojila, bo v vsakem pogledu zagotovilo, da bo delo v redu in točno izvršeno kot neposredna službena naloga. Tako bodo v vsakem primeru neposredno pri rokah vsi tehnični pripomočki za izvršitev tega posla ter za evidenco o njem.

Naloge vpisnih mest

Vpisno mesto bo imelo za časa vpisovanja ljudskega posojila naslednje naloge:

1. da bo predložilo vsakemu vpisniku posojila v podpis izjavo o vpisu (obrazec št. 1),

2. da bo prevzelo vplačano vsoto denarja za celotno ali delno plačilo ljudskega posojila in da bo izdalo vplačniku protivrednost v ustrezajoči obveznici ali delu obveznice,

3. da bo vpisnika vpisalo v seznam vpisnikov (obrazec št. 2),

4. da si bo sproti preskrbelo potrebno količino obveznic (na podlagi obrazca št. 5) pri najbližjem sedežu Narodne banke,

5. da bo dnevno po najbližji poti odvajalo Narodni banki neposredno ali po pošti denar za prodane obveznice (s pomočjo obrazca št. 7) in

6. da bo v času vpisovanja ljudskega posojila vsak dan ob določenem času obveščalo svojo okrajno oz. rajonsko vpisno komisijo oziroma njen poslovni sekretariat o stanju do tega dne dosežene skupne vsote vpisa kakor tudi o doseženem skupnem številu vpisnikov.

Ves vpisni material, ki ga bodo vpisna mesta potrebovala za izvrševanje svoje administracije, bodo pravočasno prejela od poslovnega sekretariata okrajne ali rajonske vpisne komisije, ki ima povsod svoj sedež pri okrajni ali rajonski podružnici Narodne banke. Ves ostali pomožni tehnični material (črnilo, peresa, svinčnike, indigo papir, mize itd.) pa bodo vpisnemu mestu dala na razpolago podjetja, ustanove, zadruge in frontne organizacije.

Podrobna navodila za delo osnovnih vpisnih komisij za ljudsko posojilo oz. za delo vpisnih mest bo v kratkem izdala v posebni brošuri republiška komisija za vpis ljudskega posojila. Te brošure bodo na razpolago okrajnim in rajonskim poslovnim sekretariatom, ki jih bodo razdelili vsem vpisnim mestom na svojem področju. Tudi okrajne vpisne komisije bodo v kratkem prejele navodila za svoje delo.

Ker bo verjetno začetek vpisovanja 1. septembra t. l., bo republiška komisija za vpis ljudskega posojila po okrajnih poslovnih sekretariatih preskrbela, da bodo od 1. do 10. avgusta posebne sektorske konference in potrebne instrukcije vpisnih mest.

Poslovnih sekretariati okrajnih oz. rajonskih vpisnih komisij bodo v nekaj dneh prejeli navodila za sestavo plana vpisa na svojem področju (okraju oz. rajonu). Planirati bo treba število vpisnih mest, število pričakovanih vpisnikov posojila, želeti pa je, da se po možnosti planira tudi znesek, ki bo verjetno vpisan. Ta plan mora biti sestavljen ter predložen poslovnemu sekretariatu republiške komisije za vpis (preko oblastnih centrov republiškega poslovnega sekretariata) do 1. avgusta t. l.

Sedež poslovnega sekretariata republiške komisije za vpis ljudskega posojila je pri Državni investicijski banki FLRJ, centrali za LRS v Ljubljani (Tyrševa cesta št. 4), ki je obenem tudi center za ljubljansko oblast kakor tudi za glavno mesto Ljubljana. Sedež oblastnega centra poslovnega sekretariata za mariborsko oblast je pri glavni podružnici Državne investicijske banke v Mariboru, za primorsko oblast pa pri glavni podružnici Narodne banke v Postojni.

Naloge vpisnih mest, vpisnih komisij ter poslovnih sekretariatov so velike. Zato je treba brez odloga že sedaj misliti na vse propagandne in tehnične priprave, predvsem pa je treba aktivizirati potrebno število sodelavcev za opravljanje poslov pri vpisnih mestih. Pripraviti je treba vnaprej primerne prostore, inventar kakor tudi ves pomožni tehnični material. Organzacija vpisa ter vplačevanja ljudskega posojila mora biti pripravljena do vsake podrobnosti, da bomo kos vsem postavljenim nalogam. Vse to je pogoj za čim lepši uspeh ljudskega posojila, ki mora biti demonstracija naše enotne in trdne volje za čimprejšnjo izpolnitev našega petletnega plana in za zgraditev socializma z lsatnmi silami kljub oviram z imperialističnega zahoda ter informbirojskega vzhoda.

Okrajna razstava v Žalcu

Da bi prikazali delo in uspehe raznih lokalnih podjetij in skrb ljudske oblasti za razvoj lokalnega gospodarstva, je OLO Celje okolica pripravil razstavo lokalne industrije v Zalcu. Razstava je nazorno prikazala rast lokalnega gospodarstva od osvoboditve do danes. Zaradi uspeha je poverjeništvo za lokalno industrijo sklenilo, da bo odslej priredilo vsako leto tako razstavo. Ob koncu razstave je okrajna ocenjevalna komisija nagradila podjetja, ki so pokazala na razstavi najboljše izdelke in največji napredek. Najvišjo nagrado sta si prisvojila tekstilno podjetje »Volna« iz Laškega in »Kladivarna« iz Vitanja. I. M.

Odkup žita v Dol. Toplicah

Za začetek odkupa žita je bil določen 15. julij. Kakor vse kaže, se bo odkup zamudil, ker še vse priprave niso končane. Tako je KLO v Dol. Toplicah šele te dni sklepal o hektarskem donosu, po katerem bo določiti obvezno oddajo. Ker pridelek žita ni v vseh predelih povsod enak, je bilo treba določiti hektarski donos posameznih krajev. Ta donos znaša od 1000 do 1300 kg na 1 ha. Da bo odmera obvezne oddaje pravična, bo treba še pri vsakem gospodarju posebej določiti letošnji pridelek, zato bodo na sestankih po posameznih vaseh določali količino obvezne oddaje.

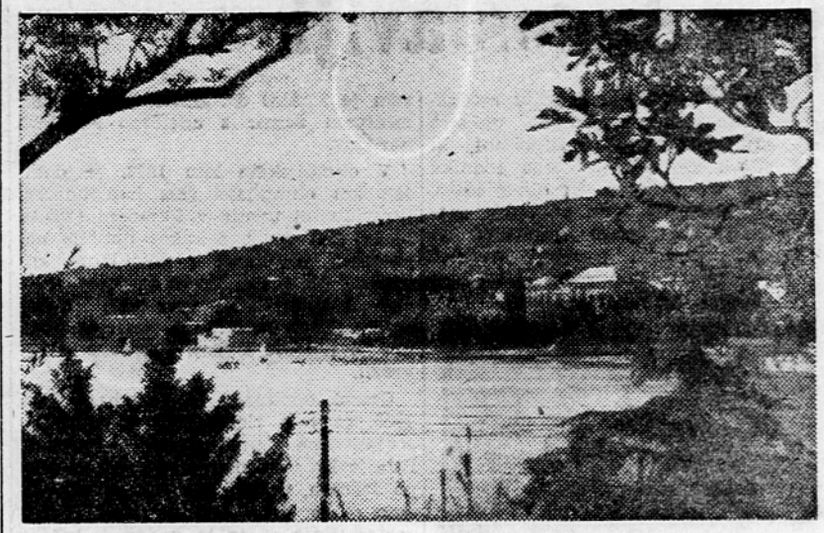
Ta se je pa izkazal

Trlep Franc je srednjevelik posestnik v hribovski vasi Orlaka, okraj Trebnje. Ima osemčlansko družino. Med vojno mu je bila poškodovana domačija, ki jo je bilo treba obnoviti. Franc je bil več let predsednik krajevnega ljudskega odbora. Letos se je Trlep sam prijavil, da bo pomagal pri poseku lesa Kmetijski zadrugi. Do konca junija t. l. je napravil 290 prostorninskih metrov drv, 35 m³ hlodovine in stesal nad 100 železniških pragov. Pri delu mu včasih pomagata le njegov 18-letni sin in mlajša hčerka, sicer pa večinoma dela sam. Če upoštevamo, da je potrebno za izdelavo 290 m³ drv najmanj 100 normiranih delovnih dni, za izdelavo 35 m³ hlodovine najmanj 10 delovnih dni in za tesanje 100 komadov normalnih železniških pragov 15 do 20 delovnih dni, vidimo, da je požrtvovalni Trlep ogromno pripomogel kmetijski zadrugi, da bo dokaj velik plan poseka lesa izpolnila ob pravem času. Kot skrben gospodar ni zanemaril svojega posestva. Začudi pa nas dejstvo, da omenjeni Trlep kljub svoji pridnosti ni prejel živilskih nakaznic, niti industrijske nakaznice. To samo iz razloga, ker ni imel pismene delovne pogodbe z zadrugo. Mišljenja smo, da opravljeno delo tovariša Trlepa bolj opravičuje na ugodnosti v preskrbi kakor kakšna papirnata pogodba, ki velikokrat ščiti razne špekulante, da jih ni mogoče zaposliti pri drugem potrebnejšem delu. Rp

Ker so prodajali vodo za mleko...

Nekaj kmetov iz celjske okolice je prišlo na zamisel — kako najlaže izpolniti plan oddaje mleka, obenem pa si obdržati precejšnje količine za prosto prodajo. V mleko, ki so ga oddajali zbiralnici so dodajali vodo. Sanitarna komisija pa jih je kmalu odkrila. Kmtica Vera Sedminek iz Podloga je oddajala mleko, ki je vsebovalo 36% vode, Franc Jakopin iz Vranske gore pa celo s 44% vode. Poleg teh dveh se je zagovarjalo še 8 drugih kmetov. Namesto mleka so ti brezvestneži prodajali vodo. Kazni segajo od 2000 do 20.000 din. Meščani mesta Celje, predvsem matere otrok, ki so pili vodo namesto mleka, so mnenja, da so kazni v primeri s škodljivostjo dejanja premile. I. M.

LEP RAZVOJ TURIZMA *v istrskem okrožju*

Portorož

Slikovita istrska obala je ustvarjena za oddih delovnega človeka. Bujna rast se spušča prav do morja, kjer je dovolj lepih plaž in kjer so nastala tudi najlepša kopališča: Portorož, Sv. Nikolaj, Fiesso i. dr. ter se razvila lepa turistična središča. Do lani se turizem zaradi posledic vojne še ni mogel dobro razviti, letos pa je že važna postavka v gospodarskem planu istrskega okrožja za l. 1950. Lani je bilo samo nekaj gostinskih podjetij, kakor »Central« v Portorožu in »Rotonda« v Piranu. Lani sta bili tudi obnovljeni kopališči pri Sv. Nikolaju in v Portorožu. Samo letos so predvidene velike vsote za obnovo hotelov. V aprilu so odprli lep in moderen hotel »Metropol« v Piranu, v Portorožu obnavljajo hotela »Portorož« in največji hotel v istrskem okrožje »Palace« poleg večjega števila penzionov in vil, ki so določene za počitniške domove. Nov hotel bo predvidoma dograjen do konca letošnjega leta tudi v Kopru. V Bujah so dogradili hotel »Jadran«. Z obnovo hotelov in z graditvijo novih se je močno povečalo število sob in temu ustrezajoče se je razgibal tudi turizem. Pomanjkanje strokovnega kadra rešujejo s tečaji za kuharje, natakarje in ekonome. Za oskrbo gostinskih obratov so ustanovili v Portorožu »Turist-servis«, ki oskrbuje hotele in počitniške domove s sadjem in zelenjavo. Ob hitrem napredku bodo turistična središča istrskega okrožja kmalu dobila sloves in bodo leto za letom privabljala več gostov in oddiha potrebnih ljudi.

Organizirajmo vestneje cepljenje proti tuberkulozi

O tem, kako nevarna množična bolezen je tuberkuloza in koliko smrtnih žrtev terja vsako leto ni treba še posebej poudarjati. Več kot pol milijona ljudi je bolehalo v stari Jugoslaviji za jetiko, umrlo pa jih je letno nad 50.000. Ljudska oblast je že takoj po osvoboditvi storila odločne korake, da zajezi pot zavratni morilki, saj je naša domovina pretrpela toliko gorja v vojni in bi jetika zrahljanemu zdravju naših ljudi utegnila zadati hude udarce. Eno najuspešnejših orožij v boju proti tuberkulozi je cepljenje s tako zvanim BCG (beseže) cepivom. V zdravstveno naprednih evropskih državah je bilo s cepljenjem obvarovano pred obolenjem za jetiko že na milijone ljudi, predvsem mladine, ki ji bolezen še zlasti streže po življenju.

V skrbi za zdravje ljudstva je Komite za ljudsko zdravstvo pri vladi FLRJ izdalo aprila letos odredbo **o obveznem cepljenju proti tuberkulozi,** ki velja za osebe od 0 do 25 let starosti. Cepljenje opravljajo po okrajih posebne ekipe ministrstva za ljudsko zdravstvo in se vrši v določenih razdobjih. O cepljenju so zmerom pravočasno obveščena poverjeništva za zdravstvo pri okrajnih ljudskih odborih, ki morajo pismeno obvestiti krajevne ljudske odbore o kraju in času cepljenja, ti pa spet pismeno obvestiti obvezance po domovih. Organizacijo cepljenja je treba seveda podpreti z učinkovito propagando o življenjskem pomenu cepljenja z beseževim, pri kateri naj sodelujejo poleg zdravstvenih delavcev zlasti množične organizacije in učiteljstvo, saj zajema cepljenje vso šoloobvezno mladino.

Zgled dobro izvedene organizacije in propagande cepljenja je dal idrijski okraj, dočim je bilo v črnomeljskem okraju prav obratno. V Predgradu na primer od 281 za cepljenje določenih otrok ni prišel niti eden na kraj cepljenja, v Dobličah jih je prišlo mesto 212 samo 47, v Starem trgu od 315 samo 24, v Vinici od 730 samo 184, v Sinjem vrhu pa od 168 samo 12. Zakaj? Zato, ker je poverjeništvo za zdravstvo okrajnega ljudskega odbora Črnomelj malomarno obvestilo o cepljenju krajevne ljudske odbore. Večina odborov sploh ni vedela za katere letnike cepljenje velja. V Sinjem vrhu so na primer po lastnem preudarku pozvali k cepljenju mladino samo od 16 do 25 leta starosti. Poziv, da je treba ljudi obvestiti pismeno, je prišel par dni pred cepljenjem in le v tiste krajevne ljudske odbore, ki imajo telefon. Tudi sami krajevni ljudski odbori niso resno organizirali akcije cepljenja. Baje so obveščali ljudi samo ustmeno, toda po posameznih domovih so ljudje trdili, da ne vedo ničesar o cepljenju. Tudi v trebanjskem okraju je bil obisk cepljenja zelo slab. Treba je še posebej opozoriti učiteljstvo, da stori svojo dolžnost in pomaga organizirati stoodstotno udeležbo šoloobvezne mladine pri cepljenju.

Cepljenje je docela neškodljivo, četudi nekateri skušajo trditi nasprotno. Neznatni sledovi na kraju cepljenja naglo izginejo brez vsake škode. Tudi razni drugi izgovori in kritike o cepljenju so brez vsake podlage. Treba je v kali zatreti in sproti razkrinkavati morebitne poizkuse ljudstvu sovražnih posameznikov, ki bi skušali cepljenje zavirati ali celo sabotirati. Ker je cepljenje obvezno bodo tisti, ki akcijo omalovažujejo kaznovani po zakonski odredbi. **V interesu ljudskega zdravja je, da se cepljenje proti tuberkulozi v vseh krajih naše republike zares vestno in do kraja izvede!**

(lak)

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Torek, 18. julija: Miroslav.
Sreda, 19 julija: Vincenc Pavlanski. Zlata.

SPOMINSKI DNEVI

18. VII. 1374. — Umrl pesnik Petrarca.
18. VII. 1870. — Začetek francosko-pruske vojne.
18. VII. 1943 — Nemci streljajo talce v Polšnikovem dolu v Moravški dolini.
18. VII. 1944. — Na osvobojenem ozemlju v Beli Krajini je bil bratski sprejem zmagovitih hrvatskih in srbskih brigad, ki so pomagale slovenskim borcem zadržati in odbiti napad Nemcev, ki so hoteli oropati Belo Krajino.

DEZURNA LEKARNA

Centralna lekarna, Tromostje, Trg Franceta Prešerna 5.

•

Sekcija koroških borcev pri Zvezi borcev NOV Slovenije vabi koroške borce obeh svetovnih vojn, ki stanujejo v Ljubljani, da se obvezno udeležijo konference, ki bo v četrtek 20. t. m. ob 20. uri zvečer v prostorih Glavnega odbora ZB NOV Slovenije, Erjavčeva 18. Na dnevnem redu konference so tekoča vprašanja in volitev delegatov za občni zbor sekcije koroških borcev, ki bo 22. t. m. zvečer v Guštanju.

Planinsko društvo Ljubljana priredi v soboto 22. julija skupinski izlet čez Presedljaj - Korošico - Ojstrico - Planjavo - Kamniško sedlo. Odhod v soboto ob 14.50, povratek v nedeljo ob 21.25. Cena vožnji z železnico in avtomobilom ter vodstvo 130 din. Prijave do petka do 18 v društveni pisarni.

Dr. Fr. Debevec do preklica ne ordinira. 1816-n

Občni zbor Okrajne zveze kmetijskih zadrug v Ptuju bo v nedeljo, 30. julija ob 8 zjutraj v sejni dvorani Mestnega LO Ptuj. V primeru nesklepčnosti bo občni zbor 8 dni pozneje, t. j 8. avg. ob istem času in v istih prostorih ne glede na število navzočih delegatov — Vabimo vse delegate KDZ in KZ, da se skupščine zanesljivo udeleže. 1817-n

Planinsko društvo Celje sporoča svojim članom in prijateljem da bo na pogorišču Mozirske koče na Golteh postaoljen v najkrajšem času provizorij. Dotlej pa bo oskrbnik nudil obiskovalcem hrano in piačo pod šotori.

GLEDALIŠČE

OPERA

Sreda, 19. julija: »Veseli teater 90«. Predstave ob 19.30 in 21.30.
Predprodaja vstopnic pri operni blagajni vsak dan od 16 dalje. — Ob nedeljah tudi od 10 do 12 dopoldne! Od ponedeljka dalje si lahko sudikati preskrbijo vstopnice od 11 do 12 dopoldne v neomejenem številu.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE — letno gledališče

Sreda, 19 julja ob 19.30: Držić: Dundo Maroje.
Sobota 22. julija ob 19.30: Držić: Dundo Maroje.
Nedelja, 23. julija ob 19.30: Dundo Maroje. Zadnjić Zaključek gledališke sezone.
Predprodaja vstopnic v soboto in v nedeljo od 10—12 v Titovem domu in dve uri pred predstavo na letnem gledališču. Opozarjamo na točen pričetek. Konec pred 23. 1783-n

KINO

LJUBLJANA UNION: angleški film »Rdeči čeveljčki«. Brez žurnala. — Predstave ob 16, 18.15 in 20.30. — MOSKVA: Jugosl. umetniški film »Jezero«. Mesečnik JA 14. — Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. SLOGA: nem. film »Rudnik Jutranja zarja«. Srbski mes. 26. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15. TIVOLI: ameriški film »Ljubavna pesem«. Obzornik 40. — Nauk in tehnika 3 in Mesečnik JA. Predstava ob 20.30. — LITOSTROJ: poljski film »Jeklena srca«, Filmske novosti 8.
MARIBOR PARTIZAN: francoski film »Človek človeku«. m. JA 15. UDARNK: ameriš flm »Državljan Kane«, Crnogorski mesečnik 4. —
CELJE LETNI: francoski film »Ob zori«. Bosanski mesečnik 27. =

RADIO

5.00 Jutranji pozdrav; 5.30 Pesmi borbe in dela; 5.50 Jutranja telovadba; 6.10 do 7.00 Zabaven jutranji spored. 12.00 Opoldanski koncert; 12.40 Lahka orkestralna glasba; 13.00 Oddaja za ljudske odbore; 13.20 Križem po Jugoslaviji v pesmi in plesu; 14.00 Igra Veseli kvintet; 14.30 O našem knjižnem trgu; 14.40 Iz baletov Sergeja Prokofjeva; 15.10 do 15.30 Glasba iz Južne Amerike; 18.00 Glasbena oddaja za pionirje; 18.20 Univ. prof. dr. Bogo Grafenauer: Kmečki upori na Slovenskem — III del. 18.40 Koncert violinista Uroša Prevorška, pri klavirju Marjan Lipovšek: 19.15 Lahek spored izvaja tamburaški orkester KUD »Fran Levstik« iz Viča; 19.50 Ob izpolnitvi poletnega plana; 20.00 Poje zbor oblačilne produktivne zadruge v Ljubljani, vodi Dore Matul: 20.20 John Galsworthy: Bivša štev. 299; 21.10 Slovenska simfonična glasba; 21.30 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana, poje Zoran Križišnik; 22.30 Iz del J. S. Bacha; 23.35 Konec oddaje.

SKOCJANSKE JAME

pri Divači bodo v nedeljo 23. julija od 10. do 18 razsvetljene. Obiskovalci bodo lahko občudovali ogromne prostore podzemske soteske Notranjske Reke.

Kraške jame Slovenije — Postojna

PRESKRBA

Popravek: V štev. 166 z dne 14. julija je bila pomotoma objavljena delitev džema. Pravilno se mora glasiti: D-1, **1 dozo á 600 gr** na odrezek rep. dopol. preskrbe št. 4-julij; D-2, D-3 **po 1 dozo á 600 gr** na odrezek rep. dopol. preskrbe št. 7-julij.

Narodna banka, filijala 610, za Ljubljano - okolico obvešča vsa podjetja in ustanove zveznega republiškega in lokalnega značaja da se dele industrijske nakaznice za II. tromesečje v četrtek 20. julija. Istočasno se dele tudi za KLO.

OBVESTILA

OPOZORILO.

Vsa podjetja zveznega republiškega in lokalnega značaja ter krajevne ljudske odbore, ki dvigajo živilske nakaznice opozarjamo, da Narodna banka ne bo izdala število trebovanih živilskih nakaznic brez priloge (obrazec DS7 ali DS8) b obrazcu »Rekapitulacija 1202«, ki se izpolni samo za mesec avgust.

Obrazce in navodila za izpolnjevanje prejmete na MLO in OLO, poverjeništvo za delo. Prilоge k obrazcu »Rekapitulacija 1202« ni potrebno izpolnjevati za osebje na proračunu

Vse reklamacije za naknadni dvig živilskih nakaznic v avgustu bo reševal pristojni Mestni (okrajni) judski odbor. **Ministrstvo za delo.**

IZOSTANEK NEKATERIH VLAKOV

Od 0,00 ure dne 19. julija t. l. ne bodo več vozili deloma zaradi prepičle frekvence, deloma zaradi prihranka premoga vlaki št.:

714-715 Ljubljana-Reka in obratno z odhodom iz Ljubljane ob 9,45, z odhodom z Rjeke ob 21,33;
524-525 Grobelno-Poljčane in obratno z odhodom iz Grobelna ob 15,18, z odhodom iz Poljčan ob 16,05;
532a-533a Maribor-Sentilj in obratno z odhodom iz Maribora ob 9,45, z odhodom iz Šentilja ob 10,39.
520-521 Celje-Grobelno in obratno z odhodom iz Celja ob 6.20, z odhodom iz Grobelna ob 6,54;
8238-8239 Slov Konjice-Zreče in obratno z odhodom iz Slov Konjic ob 20.02, z odhodom iz Zreč ob 20,50;
920-921 Ljubljana-Jesenice in obratno z odhodom iz Ljubljane ob 7.20, z odhodom z Jesenic ob 12,38; vendar pa bo vozil še nadalje vl. 920 ob nedeljah;
8416-8417 Ljubljana-Kamnik in obratno z odhodom iz Ljubljane ob 10.50, z odhodom iz Kamnika ob 12.23
8534-8541 Kranj-Tržič in obratno z odhodom iz Kranja ob 12.30, z odhodom iz Tržiča ob 13,25;
9219-9216 Novo mesto-Karlovac in obratno z odhodom iz Novega mesta ob 21.18, z odhodom iz Karlovca ob 10,15;
9014-9013 Maribor-Prevalje in obratno z odhodom iz Maribora ob 9,40, z odhodom iz Prevalj ob 10,35;
L9025 Prevalje-Holmec in obratno z odhodom iz Prevalj ob 17.11, z odhodom iz Holmeca ob 17,31;
9115-9114 Dravograd-Velenje in obratno z odhodom z Dravograda ob 12.45, z odhodom iz Velenja ob 14.07;
9121-9122 Velenje-Celje in obratno z odhodom iz Velenja ob 5,34, z odhodom iz Celja ob 15.15;
1115/1116-1127/1128 Maribor-Cakovec in obratno z odhodom iz Maribora ob 14.05 z odhodom iz Čakovca ob 19.46; zato pa bo vozil ob sobotah vlak 1119/1120 z odhodom iz Marbora ob 13,30 in ob nedeljah vlak 1129/1130 z odhodom iz Čakovca ob 18.20;
8736-8737 Ormož-Murska Sobota in obratno z odhodom iz Ormoža ob 16,50, z odhodom iz Murske Sobote ob 18,30.

Direkcija za železnice Ljubljana.

ŠOLSTVO

Sprejem učencev v metalurško industrijsko šolo pri podjetju IMPOL v Slov. Bistrici. Šolanje traja dve leti. Po uspešnem šolanju postanejo učenci kvalificirani delavci v metalurgiji. Po odrejenem času prakse lahko nadaljujejo učenci s šolanjem na delavskem tehnikumu, a nato na fakulteti. Pravico do vpisa imajo vsi učenci, ki so stari 16 let, a ne starejši od 18 let ter so uspešno zaključili najmanj 4 razrede osnovne šole. Prednosti imajo otroci, katerih starši so padli v NO borbi ali pa so postali invalidi, nadalje otroci brez staršev, otroci delavcev in otroci članov kmečkih delavnih zadrug. Učenci ki se žele vpisati v šolo morajo svojeročno napisati prošnjo, jo kolkovati z 10 din ter na njej označiti točen naslov. K prošnji morajo priložiti naslednje dokumente: rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, potrdilo o imovinskem stanju, izjavo staršev ali skrbnikov, s katero odobravajo vpis učenca in se obvezujejo, da bodo povrnili vse stroške, ki bodo nastali med šolanjem in bivanjem v domu, ako bo učenec neopravičeno ali samovoljno zapustil šolo in dom. Dalje obvezo učenca, da bo po uspešno zaključenem šolanju ostal 5 let na delu v podjetju, v katero bo razporejen. Med šolanjem dobivajo učenci štipendijo. Sola ima svoj dom, v katerem učenci stanujejo in so tudi materialno preskrbljeni. Prošnje z dokumenti pošljite upravi šole do 20. avg. Kandidati, ki jih bomo sprejeli v šolo, bodo pravočasno obveščeni. Šolsko leto se prične 10. septembra 1950. Kandidatom, ki jih ne bomo sprejeli, bomo vrnili dokumente. 2503-1

Industrijska čevljarska šola pri Tovarni športnih čevljev Žiri bo v šolskem letu 1950-51 sprejela večje število učencev, ki bodo z vsem oskrbovani v internatu te šole. Učna doba traja 3 leta. Pouk se prične s 15. septembrom. Vpisovanje od 1 do 10. septembra. —

Prvi pogoj za sprejem učencev: starost od 14 do 16 let dovršena osnovna šola da je telesno zdrav, jugoslovansko državljanstvo. Svojeročno pisane prošnje je vložiti najpozneje do 31. julija na naslov: Industrijska čevljarska šola Ziri p. Ziri nad Škofjo Loko. Prošnji naj se prilože naslednjz listine: rojstni list ali izpisek iz rojstne matične knjige, domovinski list, zadnje šolsko spričevalo ali potrdilo o zadnjem učnem uspehu, kratek življenjepis učenca, zdravniško spričevalo. Pred vpisom bo do učenci polagali sprejemni izpit iz slovenščine in računstva. 2501-I

ZAHVALE

Ob nenadomestljivi izgubi našega dragega, nepozabnega **ALOJZIJA KO. BALA**, dijaka Gradbenega tehnikuma v Ljubljani, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v tej nesreči bili ob strani in nam nudili pomoč. Posebna zahvala njegovim sošolcem, ing. Medvedu, postaji Narodne milice Vuzenica, industrijski milici in upravi »Gradisa«, upravi Grad. Tehnikuma, sind. podr. »Gradis« H. c. v Ljubljani, mladini iz Stanjela, domačemu pevskemu zboru, darovalcem vencev ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. — Neutolažljivi starši, brat, sestre in ostalo sorodstvo. 2492-I

UMRLI

Z ranjenim srcem sporočamo, da nas je za vedno zapustil naš ljubljeni edini sinko JOSKO UDOVIČ v 16. letu starosti, dijak III. razreda II. državne gimnazije v Ljubljani. Pogreb bo v sredo 19. julija iz rojstne hiše na farno pokopališče v Planini pri Rakeku. — Neutolažljivi: Tone, očka; Pepca, mama; Ivanka in Minka sestrici in stari oče. Planina pri Rakeku, Ljubljana, 17. julija 1950. 2500-I

Umrl je v 78. letu starosti moj dragi mož, naš dobri oče, stari oče, tast in svak **JOSIP KRALL**, železniški vlakovodja v pokoju. Pogreb bo v sredo, dne 19. julija ob 16. uri izpred hiše žalosti Novo mesto, Sukljetova 16, na šmihelsko pokopališče. Novo mesto, dne 18. jul. 1950. Žalujoči: Albina, rojena Zalokar, žena; Zora por. Tomšič in Jelica poroč. Kuret, hčeri; Jože, sin in ostalo sorodstvo. 2506-I

OBIŠČITE
II. REPUBLIŠKO RAZSTAVO
LOKALNE INDUSTRIJE, OBRTI
IN KOMUNALNE DELAVNOSTI
V LJUBLJANI OD 22. VII. - 6. VIII.
REVIJA OBLAČIL ZABAVIŠČE
ZARADI 50% POPUSTA KUPITE
NA ODH. POSTAJI OBRAZEC K-13

MALI OGLASI

TRI opremljene sobe za novinarje išče uredništvo »Slov. poročevalca«. Ponudbe na uredništvo »Slov. poročevalca«, Knafljeva 5.

STANOVANJE v Beogradu, sestoječe iz treh sob in pritikiln, v vili, na zračnem, mirnem in sončnem kraju blizu Slavije (ugodno za otroke) — zamenjam za slično v Ljubljani. Ponudbe pod »Internacionalne 41« na oglasni oddelek SP. Telefon v Beogradu 41478. 3352-10

SUKNJIČ se je našel v bližini Srednje tehnične šole. Naslov v oglasnem oddelku. 3350-14

ZAMENJAM štirisobno komfortno stanovanje v Ljubljani za enako ali trisobno na Reki. Sušaku ali v Opatiji. Ponudbe pod Opatija na oglasni oddelek SP. 3349-10

IZGUBLJENI so bili trije ključi od Sostrega do Kodeljevega. Poštenega najditelja prosim, naj jih vrne proti nagradi na naslov: Marenčič S., Malejeva 29. 3348-14

DVOSOBNO komfortno stanovanje v Ljubljani zamenjam za slično v Zagrebu. Ponudbe pod Zagreb na ogl. oddelek. 3347-10

DVOSOBNO komfortno stanovanje na Reki zamenjam za slično v Ljubljani. Ponudbe pod: Reka na oglasni oddelek. 3346-10

ZAMENJAM dvosobno kompletno stanovanje v Beogradu za enakega v Ljubljani po možnosti za Bežigrad ali v Šiški. Vprašati: Pomišakova ulica 57a-I. 3345-10

IZGUBIL sem vojaško knjižico, izdano od vojaške komande v Ljutomeru na ime Hrastnik Jurij. Najditelj naj jo pošlje na: Hrastnik Jurij, Cerknica pri Rakeku štev. 1. 3338-14

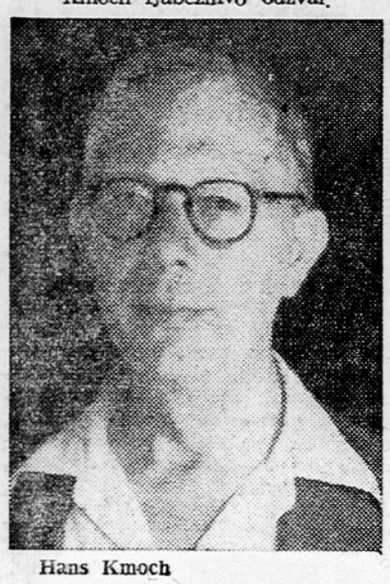
IZGUBLJENA je bila v petek dopoldne 14. julija mrežasta torbica z vso to 8700 din na poti od Doma slepih v Stari Loki pri Škofji Loki do gostilne Plevna v smeri kolodvora. Ker je denar skupna last ubogih slepih, se pošteni najditelji nujno prosi, da ga vrne upravi Doma slepih v Stari Loki. 3337-14

ZAMENJAM dvosobno stanovanje v Celju za enako ali enosobno v Mariboru; tudi v predmestju. Naslov v podružnici SP Celje. 3336-10

Hans Kmoch

Pred ŠAHOVSKO OLIMPIADO v Jugoslaviji

Ob nedavnem bivanju mednarodnega šahovskega mojstra Hansa Kmocha v Ljubljani, ki bo namestnik glavnega sodnika na bližnji šahovski olimpiadi v Dubrovniku, smo naprosili znanega šahovskega publicista za prispevek o pomenu letošnje olimpiade, čemur se je mojster Kmoch ljubeznivo odzval.

Hans Kmoch

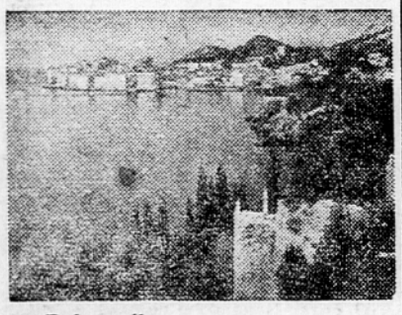
Konec leta 1949. se je v ameriških šahovskih krogih razširila nekoliko neverjetna vest, da namerava Jugoslavija organizirati šahovsko olimpiado. V začetku letošnjega leta pa je ta vest dobila že stvarnejšo podlago. Priložnost za to je dal radijski dvoboj na desetih deskah med Jugoslavijo in Zedinjenimi državami Amerike od 11. do 14. februarja, ki se je končal s prepričevalno zmago vaših šahistov. Sele po tem dogodku je zvedela širša javnost, kar je bilo poučenim prej že dobro znano, da je Jugoslavija v šahovski igri postala velesila. Gligoričev uspeh na turnirju v Mar del Plati neposredno po zmagi vaše reprezentance nad Ameriko je še zgovorneje potrdil dejstvo, ki je zlasti v Ameriki pustilo močan vtis. Tedaj so začeli resneje gledati načrte Jugoslavije za organiziranje šahovske olimpiade.

Bližnja olimpiada v Dubrovniku je formalno peta, dejansko pa dvanajsta. V šahu imamo namreč dve vrsti olimpiad, to je redne vsako četrto leto in takšne, ki so bolj ali manj priložnostne. Zadnje se oficielno imenujejo turnirji za Hamilton Russellov pokal. Turnir v Dubrovniku sodi v to vrsto tekmovanj. Imenovana razlika v običajni govorici odpade, ker so vsi ti turnirji pod vodstvom Svetovne šahovske zveze.

Da bomo razumeli pomen dubrovniškega turnirja, je treba za primerjavo našteti njegovih 11 predhodnikov. Med temi turnirji so bile dejansko samo štiri prave olmpiade, izmed katerih sta bili dve nepomembni, tretja pa zlorabljena.

Prva šahovska olimpiada je bila leta 1924. v Parizu, ko je bila ustanovljena Svetovna šahovska zveza in šah sprejet v program olimpijskih iger. Na tej olimpiadi so odigrali le majhen individualni turnir, kjer je zmagal latvijski mojster Hermann Mattisson, ki je dobil oficielni, dejansko pa nepomembni naslov amaterskega svetovnega mojstra.

Čudovita in doslej neprekosljiva je bila druga olimpiada leta 1928. v Haagu na Nizozemskem. Tam niso igrali le individualnega turnirja, na katerem je zmagal dr. Euwe, pač pa tudi moštveni turnir z udeležbo številnih narodov.

Dubrovnik

V olimpijskem letu 1932. je dobil šah kot olimpijska igra hud udarec. Individualni turnir v Pasadeni (ZDA) ni bil nič drugega kakor majhna nacionalna prireditev z Aljehinom kot gostom. Ni znano, če je svetovni mojster Aljehin dobil tam tudi naslov amaterskega svetovnega mojstra; Aljehin je namreč slednji naslov zelo sovražil.

Četrta olimpiada v Münchenu leta 1936. je bila zlorabljena v nacionalsocialistične propagandne namene. Bila je krčevito napihnjena, na znotraj pa lažniva. Olimpijski duh je bil hlinjen tako zelo, da so smeli igrati »celo« Židje — in to v deželi, katere nacionalna himna je imela odstavek: »... če židovska kri teče z noža...« Namesto štiričlanskih moštev so igrale ekipe po osem članov. Zmagala je Madžarska.

Mnogo pomembnejše od imenovanih štirih oficielnih olimpiad, so bile neoficielne in sicer v Londonu 1927 (zmagovalka Madžarska), v Hamburgu 1930 (zmagovalka Poljska), v Pragi 1931 (zmagovalka ZDA), v Folkestonu 1933 (zmagovalka ZDA), v Varšavi 1935 (zmagovalka ZDA), v Stockholmu 1937 (zmagovalka ZDA) in v Buenos Airesu 1939 (zmagovalka Nemčija). To so bili veliki turnirji štiričlanskih moštev iz približno 25 držav, pri čemer se je vsaka potrudila, da je dala svoje najboljše moči. Skoraj ni znanega imena, ki ga ne bi mogli najti v tabelah teh prireditev. Capablanca je igral za Kubo, Aljehin za Francijo, Fine, Kashdan, Marshall in Reshevsky za ZDA, Najdorf, Rubinstein

Osnutek posebne poštne znamke za 10 din, ki bo izdana za šahovsko olimpiado v Dubrovniku

in Tartakower za Poljsko, Bogoljubov in Tarrasch za Nemčijo, Euwe za Nizozemsko, Spielmann za Avstrijo, Flohr za Češkoslovaško, Stahlberg za Svedsko, Keres za Estonsko, Maroczy za Madžarsko itd. Za Jugoslavijo so nastopali Astaloš, Kostić, Pirc, profesor Vidmar, Vukovič in drugi. Najboljši uspeh so naši šahisti dosegli v Pragi 1931, ko so se plasirali na četrto mesto za Zedinjenimi državami Amerike, Poljsko in Češkoslovaško. Sovjetska zveza ni bila nikdar zastopana, ker je šele leta 1947. pristopila k Svetovni šahovski zvezi.

Vse te prireditve, zlasti pa Hamilton Russellovi pokalni turnirji so močno poživili mednarodno šahovsko življenje, poglobili stike med nacionalnimi šahovskimi zvezami, ustvarjali prijateljstva med igralci, obogatili šahovsko teorijo, dali nešteto lepih partij in močno dvignili zanimanje za šahovsko igro, predvsem pa nudili mladim talentom priložnost za njihov vzpon. Povečini so mladi in najmlajši igralci svojim državam prinesli največje uspehe. Štirikrat zmagovito moštvo Zedinjenih držav Amerike je dalo za to najboljši dokaz: zmagovalo je tako dolgo, dokler so ga sestavljali skoraj izključno mladi šahisti, zadnjikrat leta 1937 v Stockholmu. Ti mojstri igrajo danes z manjšim poletom

Osnutek dvajsetdinarske znamke za šahovsko olimpiado v Dubrovniku

in od leta 1945. na meddržavnih tekmah niso mogli več doseči uspehov.

Druga svetovna vojna je vrsto teh za šah tako blagoslovljenih turnirjev pretrgala. Letos bo po enajstih letih spet šahovska olimpiada, katere organizacijo je prevzela Jugoslavija. Ta naloga je izredno težka. V primeri z njo je bila priprava prejšnjih olimpiad igrača, kajti upoštevati je treba, da zdaj sledovi vojne še niso zabrisani. Svet ječi, omahuje in trpi zaradi razdejanja, toda enkrat je treba začeti tudi z obnovitvijo mednarodnega šahovskega življenja. Zato se Jugoslovanski šahovski zvezi ni mogoče dovolj zahvaliti, ker se je kljub vsem neprijetnostim zavzela za to, da bo olimpijski ogenj gorel naprej. Nova Jugoslavija je dala svetu zgled velikanskega vzpona, ki ga šahovska igra s smotrnim gojenjem lahko doseže. Naj bi bili prireditelji šahovske olimpiade v Dubrovniku deležni podobnega uspeha. Samo po sebi umevno ni mogoče pričakovati, da bi bilo število udeležencev tako veliko kakor na predvojnih olimpiadah. Toda upamo lahko in pričakujemo, da bo skoraj ugasli olimpijski duh spet zaživel in nadalje poživil mednarodno šahovsko življenje.

PONOVNA ZMAGA SLOVENSKIH PLAVALCEV V AVSTRIJI.

Dva nova rekorda naših plavalcev

V soboto in nedeljo je bil na Millstattskem jezeru plavalni dvoboj med Slovenijo in Koroško. Koroško reprezentanco so sestavljali tekmovalci KAC iz Celovca VSV iz Beljaka in SCM iz Millstatta. Slovenijo pa plavalci Enotnosti iz Ljubljane. Zmagala je Slovenija v razmerju 104:65 točkam. Tekmam je prisostvovalo nad 3000 gledalcev.

Na tekmovanju je bilo doseženih nekaj zelo dobrih rezultatov, med katerimi je treba omeniti zlasti nov jugoslovanski mladinski rekord Zvoklja na 100 m prsno s časom 1:12,7 ter nov slovenski rekord Kuharjeve na 200 m prsno s časom 3:11,4. Kljub komaj 10-dnevnemu treningu in pretegnjeni mišici je Cerar dosegel prav dober rezultat na 200 m prsno z 2:49.4. Lepo se je uveljavil Hafner na 100 m crawl in dokazal, da se bo z vestnim treningom razvil v dobrega sprinterja. Tudi waterpolisti so po daljšem času zaigrali zelo dobro ter dvakrat porazili nasprotnika: prvič 13:2 (2:1), drugič pa s člani dunajske Diane okrepljeno koroško reprezentanco 8:5 (4:4).

Rezultati dvoboja so bili naslednji:

MOŠKI — 100 m metuljček: 1. Žvokelj (S) 1:12.7 (nov jugoslovanski mladinski rekord), 2. Pavlicek (K) 1:15.1, 3. Cerer (S) 1:16.4. 4 Augustin (K) 1:16.7; **100 m hrbtno:** 1. Pelan (S) 1:15.0, 2. Hutter (K) 1:22,5, 3. Lunder (S) 1:27.6. 4 Greinigger (K) 1:26,6; — **3×200 m prsno:** 1. Slovenija 8:55.4, 2. Koroška 9:04,8; **400 m crawl:** 1 Hafner (S) 5:27.3, 2. Lunder (S) 5:56.8, 3. Tscheliessnigg (K) 6:18.2, 4. Miklitsch (K) 6:57.2; **200 m prsno:** 1 Paulicek (K) 2:47.7, 2 Cerar (S) 2:49.4, 3. Žvokelj (S) 2:58.7 4. Augustin (K) 3:00.0; **100 m crawl:** 1. Hafner (S) 1:04.2, 2. Pelan (S) 1:07.6. 3. Greinigger (K) 1:08,0, 4. Hutter (K) 1:12.0; **6×50 m crawl:** 1. Koroška 2:54.6, 2. Slovenija 2:59.9.

ŽENSKE — 200 m prsno: 1 Kuhar (S) 3:11.4 (slovenski rekord) 2 Jamnik (S) 3:24.5. 3. Primesnigg (K) 3:34,4, 4. Widmann (K) 3:39.2; **100 m hrbtno:** 1. Pelan (S) 1:29.7 2 Maindel (K) 1:39,2, 3. Kavšek (S) 1:43.0, 3. Geisbauer (K) 1:51.2; **3×100 m:** 1. Slovenija 4:28,4, 2. Koroška 5:04,4; **100 m crawl:** 1 Pelan (S) 1:21.8 2. Juvančič (S) 1:23,7, 3. Paulicek (K) 1:27,8. 4. Geisbauer (K) 1:33,4; **3×200 m prsno:** 1. Slovenija 10:13.1, 2 Koroška 11:26,5.

Plavalci Poleta v Gradcu

V soboto in nedeljo so bile v Gradcu plavalne tekme med mariborskim Poletom in Sportvereinom Graz. Tekmovali so v plavanju, skokih in waterpolu. Rezultati so tile:

400 m prosto: 1. Rainer (G) 5:14.5, 2 Lakner (G) 5:45.3. 3. Tušek (P) 5:47.3, 4. Span (P) 5:55,2; — **4×100 m prsno:** 1. Polet (Tratnik, Radšel, Šifrer, Brandner) 5:29.3, 2. Graz 5:41,0; **100 m hrbtno:** 1. Weber (G) 1,20, 2. Brandner (P) 1:22,4. 3. Lakner (G) 1:23,6. 4 Roter (P) 1:31; **100 m crawl:** 1. Rainer (G) 1:04,4, 2. Lakner (G) 1:08,6, 3. Tušek (P) 1:09,4. 4 Roter (P) 1:10,7. **200 m prsno:** 1. Brandner (P) 2:52,6 2. Šifrer (P) 2:58,1, 3 Haubenbofer (G) 3:02,6, 4. Weber (G) 3:18,4; **3×100 m:** 1. Graz 3:47,9 2. Polet (Jereb Tratnik, Jančič) 3:58,8; **skoki:** 1. dr Würst (G) 145,21, 2. Ošlak (P) 89,86. Izven konkurence je odlično skakala jugoslovanska mladinska prvakinja Majerjeva Najlepša točka dneva je bila **4×200 m prosto:** 1. Polet (Span, Tušek, Roter, Brandner) 10:41,1 2. Graz 10:42,2;

waterpolo: Polet : Graz 3:5 (2:3). — Graz je zmagal s 63:53 točkam.

ŠAH

Prvenstvo II. zvezne lige

III. kolo moštvenega prvenstva II. zvezne šahovske lige je dalo tele izide: Osijek : Sarajevo 6:2; Borac (Čačak) : Titograd 5:3; Metalac (Bgd) : Polet (Maribor) 5:3; Ljubljanski univerzitetni šahovski klub : Crvena zastava (Kragujevac) 4 in pol : 2 n pol (1); JA : Kumanovo 4:3 (1).

V IV. kolu tekmovanja za prvenstvo druge zvezne šahovske lige je dosegel največjo zmago Borac iz Čačka, ki je premagal Polet iz Maribora 6 in pol : 1 in pol. Ostali izidi: JA : Titograd 6:2, Metalac (Beograd) : Crvena zastava (Kragujevac) 4 in pol : 3 in pol, Sarajevo : Kumanovo 4 in pol : 2 in pol (1). Osijek : LUSK (Ljubljana) 3:3 (2).

Borac ima 21 točk, Metalac 20 in pol, LUSK 17 in pol (2), Osijek 16 (3) itd.

Kratke šahovske vesti

V Rogaški Slatini je šah priljubljeno razvedrilo gostov, ki vsak teden igrajo turnir s šahisti Edinstva. Zadnje srečanje med njimi in gosti, pri katerih je igrala tudi državna prvakinja Cvenklova, se je končalo v korist Edinstva 17:11. Brzoturnir za julij je bil odigran v dveh skupinah. V prvi je zmagal Verk Milan, v drugi pa prof. Grašer. V finalu je zbral največ točk prof. Grašer in postal prvak za mesec julij.

Pri Šahovski nakladi v Zagrebu je izšla zanimiva 273 strani obsegajoča knjiga svetovno znanega strokovnjaka za problemski šah inž. Nenada Petroviča: »Šahovski problemi«. Vezan izvod stane 140 din. Ista založba je dala v prodajo II. del knjige »Od Steinitza do Botvinika«, v katerem pisec Vladimir Vukovič prikazuje vzpon, sijaj in padec zadnjih svetovnih prvakov dr. Aljehina in dr. Euweje ter izredno plodovito pot sedanjega prvaka Botvinika od 16 letnega mojstra do svetovnega prvaka.

Slovesen zaključek Jadranske regate v Splitu

Po desetdnevni naporni plovbi je bila predsnočnjim v Splitu slavnostno zaključena letošnja četrta jadranska regata, ki je trajala od 6. do 16. julija na Srednjem Jadranu. Prihod jadrnic so pozdravili z dolgimi piski ladijskih siren v pristanišču, na obali pa je velika množica ljudi opazovala veličastni prizor, ko so jadrnice plule v splitsko luko.

Po slavnostni večerji, ki so se je udeležili vsi udeleženci regate, je bil izročen pokal Jugoslovanske vojne mornarice pomorsko-brodarskemu društvu Labud iz Splita, ki je zmagalo na letošnji regati. To je že druga zaporedna zmaga »Labuda«. Krmarji prvoplasiranih enot posameznih skupin so dobili pokale, kolajne mestnih odborov Sibenika, Reke, Dubrovnika, Splita in Makete, ki jo je podaril mestni odbor Visa.

Zlasti toplo so pozdravili zmago ekipe Beograda, ki je v skupini Jol zasedla prvo mesto, čeprav beograjski tekmovalci prej sploh niso trenirali na morju.

Nedvomno kažejo uspehi letošnje jadranske regate, ki se je odlikovala po moči, spretnosti in vzdržljivosti jadralcev, da je organizacija Ljudske tehnike, čeprav je potekla malo časa od njene ustanovitve sposobna izvesti tako množično športne prireditve, kakršna je bila jadranska regata.

Ena glavnih značilnosti letošnje jadranske regate je bila množičnost. Sodelovalo je 18 pomorsko-brodarskih društev, med njimi tudi pomorsko-brodarska društva iz Ljubljane Zagreba in Beograda. Na regati je tekmovalo 108 jadrnic različnih skupin z nad 600 udeleženci, kar je neprimerno večje število od vseh dosedanjih regat.

Posamezne etape in vreme so zahtevali vztrajnosti vseh tekmovalcev. Med tem ko so bile vremenske razmere med plovbo na splošno ugodne, pa je druga etapa presenetila tiste tekmovalce, ki niso bili dobro pripravljeni za regato. Med Splitom in Makarsko je regato zajela močna burja. Čeprav je povzročila veliko gmotno škodo, kjati potopilo se je šest jadrnic je bila veliki izpit za bodoče pomorščake. Pomenila je v resnici prvi vodni krst in tisti, ki so bili srčnejši, vzdržljivejši in pogumnejši, so zmagali. Niso bili osamljeni primeri, da so se jadralci sredi polomljenih jamborov in raztrganih jadr junaško borili z vetrom, ki je pihal s hitrostjo več ko 100 km na uro.

Primer krmarja Jakova Kirhmajerja je bil edinstven zgled požrtvovalnosti. V burji se ni boril le za življenje svoje posadke, temveč tudi za to da bi rešil jadrnico. Ker se mu je krmilo razbilo, je z izrednim pogumom sprejel borbo z burjo, pri čemer mu je uspelo, da je s spretnim manevriranjem z jadri ne le dospel v Makarsko, temveč vozil tudi skozi cilj.

O burji lahko rečemo, da je vplivala pozitivno, kar se kaže v junaštvu številnih pomorskih jadralcev amaterjev, ki jim bo jutri naša država z zaupanjem izročila ladje trgovinske in vojne mornarice. Burja je bila nekak izpit, ki je pokazal slabosti in nepripravljenost nekaterih udeležencev. Na jadrnicah ni bilo reševalnih pasov pa tudi ne signalnih svetlobnih znamenj, ki so tako potrebna na morju.

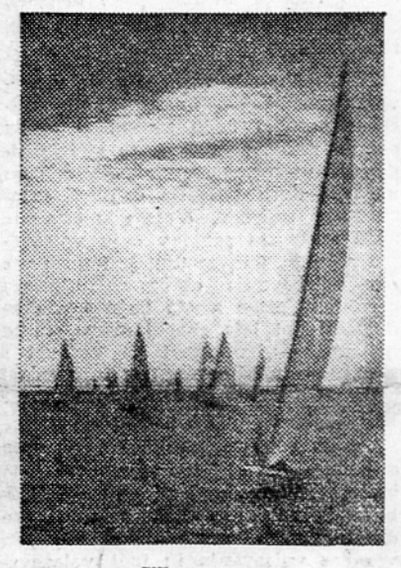
Tekmovalcem je uspelo plutj mimo vseh tistih krajev ki so bili določeni za regato, pri čemer so včasih napravili v enem dnevu tudi po dve etapi. Plovba do oddaljenih otokov Lastova in Visa je bila uspešno končana, čeprav tu običajno prevladujejo močni vetrovi.

Sprejem prebivalstva v krajih, kamor je prispela regata, je bil nad vse prisrčen. Primorci, ki dobro poznajo čudesa morja in težkoče plovbe, so z veseljem gledali mladce, ki so bili kljub naporni plovbi vedno pripravljeni začeti razgovor. Zlasti prisrčno je sprejelo regato prebivalstvo Vele Luke.

Organizacija letošnje jadranske regate je bila odlična.

Končni uspehi tekmovalnih moštev so naslednji:

skupina težkih križark: **Dalmacija** (Labud, Split), krmar **Marasović**; skupina velikih križark: **Vesna** (Mornar, Split), krmar **Sruljev**; skupina srednjih križark: **Mali brodič** (Labud, Split), krmar **Dešković**; skupina lahkih križark **Jugo** (Galeb, Reka) krmar **Mandić**; skupina proste gradnje: **Vali** (Val, Sibenik), krmar **Vucić**; skupina Jola: **Beograd** (Beograd), krmar **Blumenau** in **Lazarević**; skupina regatnih križark: **Dobara** (Orson, Dubrovnik), krmar **Petrić**; skupina Zvezda: **Udarnik** (Jug, Reka), krmar **Fafangel**; skupina jadrnic L5: **Leda V.** (Labud, Split), krmar **Dešković**.

NOVICE in zanimivosti z vsega sveta

Silen potres v Kolumbiji. Nedavni potres na področju mesta Cucuta je povzročil silno škodo in zahteval veliko žrtev. Smrtnih žrtev je bilo preko 200, 500 ljudi je težje ranjenih 40.000 prebivalcev pa je ostalo brez strehe. Skupno škodo cenijo na desetine milijonov pesosov.

Velikonočna karta dospela naslovniku v roke po 16 letih. — Kakor poročajo iz Clevelanda, je tamkajšnji zdravnik dr. John J. Coan pred kratkim prejel v veliko začudenje velikonočno karto, ki je bila oddana na pošto pred šestnajstimi leti. Poštni uradniki so izjavili, da je karta padla za mizo v poštnem uradu, kjer je ostala toliko časa, dokler je niso našli delavci, ki so mizo premaknili. Ta karta je bila dr.ju. Coanu poslana dne 15. aprila leta 1924.

Jugoslovani v Patagoniji. — V južni Ameriki, oziroma na argentinskem in čilskem ozemlju, ki se imenuje Patagonija, živi dokajšnje število južnih Slovanov, ki so večinoma lastniki velikih čred ovc in obenem seveda tudi pridelovalci ovčje volne. Volna je namreč glavna podlaga blaginji med prebivalci argentinskega in deloma čilskega ozemlja Patagonije. Patagonske ovčarje imenujejo v Argentini in Čilu »Los Austriacos«, ker so prvotni Jugoslovani, ki so se naselili v Argentini in Čilu, oziroma v Patagoniji, prišli iz dežel nekdanjega avstro-ogrskega cesarstva; iz Dalmacije, Hercegovine in Bosne, nekaj pa je tudi Črnogorcev in Makedoncev.

Francoska trgovska mornarica. Francoska trgovska mornarica je danes po tonaži in po številu ladij večja, kot je bila pred vojno. Letos prvega julija je imela Francija 684 ladij z 2 milijona 838.000 tonami. Gradijo pa še 12 ladij oziroma 104.000 ton ladijske prostornine. Pred vojno je imela Francija 670 ladij s skupno tonažo 1,734.000 ton.

Strog red v Hollywoodu. Akademija za dramsko in filmsko umetnost v Los Angelesu je bila osnovana l. 1935. Od tedaj so na prostoru 3.000 kv. metrov zrasle številne stavbe: rektorat, tajništvo, veliko gledališče, malo gledališče, projekcijska dvorana, šola za ples, šminko in recitacijo, psihološki študio, številni drugi študiji, športni dom in športna igrišča za različne igre, bazen za plavanje itd. Pristop na akademska tla je strogo prepovedan komur koli, ki ni študent ali vzgojitelj. Ta sklep so sprejeli zato, da bi radovedni tujci, ki radi prihajajo na obisk v Hollywood, ne motili pouka. Pouk traja od devetih do štirinajstih. Tedaj so »najlepša« ameriška dekleta in »najlepši« ameriški fantje baje »najbolj pazljivi učenci na svetu«.

Krakatau zopet bruha. Iz Djakarte poročajo, da so z nekaterih ladij opazili, kako je začel vulkan na otoku Krakatau zopet bruhati. Pomorci so videli, kako leti lava in kamenje do 2 km visoko. Vse ozračje nad otokom je prenasičeno z dimom in vulkanskimi parami. Poznavalci razmer menijo, da ta izbruh ne bo takšen kot l. 1883., ko je vulkan Krakatau povzročil strašno nesrečo. Tedaj so namreč vsi prebivalci otoka postali žrtev izbruha.

Proslava motoristov na Kozjanskem

V zvezi z odkritjem spominske plošče častnemu članu maršalu Titu na rojstni hiši v Kumrovcu je Avtomobilsko in in motociklistično društvo v Sv. Petru priredilo zvezne motociklistične in avtomobilistične gorske dirke. Slovesnosti so se poleg številnih obiskovalcev iz bližnjih krajev udeležili tudi brigadirji inozemske mladinske brigade, ki dela pri študentskem naselju v Zagrebu.

Tekmovalna proga je bila dolga 29 km in je vodila iz Sv. Petra skozi Podsredo, Kozje, Buče in Prevoljsko nazaj v Sv. Peter. Nastopilo je 55 tekmovalcev iz Slovenije in Hrvatske. Med motoristi, ki so vozili eden oziroma dva kroga, je dosegel največjo povprečno hitrost Zagrebčan Kamenar, medtem ko je bil med avtomobilisti najhitrejši Malerič iz Ljubljane.

Zmagovalci v posameznih kategorijah so dosegli naslednje rezultate:

motorji do 125 ccm: Radenič (Zagreb) 32:24 (povprečna hitrost 54 km na uro), **250 ccm:** Boršič (Krško) 56 minut (52 km na uro), **350 ccm:** Leskovšek (St. Jurij) 54:27 (64 km na uro), **500 ccm:** Kamenar (Zagreb) 48:56 (71 km na uro), **1000 ccm:** Kamenar 24:01 (72 km na uro), **prikolice:** Kralj (Zagreb) 26:22 (66 km na uro); **avtomobili do 1100 ccm:** Santavec (Zagreb) 28:14 (62 km na uro), **nad 1100 ccm:** Malerič (Ljubljana) 24:33 (71 km na uro).

Motorne dirke na Ježici

V nedeljo je LT II. rajona priredila v okviru dneva tankistov JA na Ježici motorne dirke. Proga, dolga 28 km, je bila zelo težavna. Tekmovalo je nad 30 vozačev, med njimi tudi nekaj novincev, ki so se častno uvrstili v končnem plasmanu. Zaradi ovire na železniški zapornici je favorit za prvo mesto v kat. 500 ccm Soss Miki izpadel iz tekme. Najbolje so se uveljavili naslednji tekmovalci:

motorji 125 ccm: Mrak Peter (Lj), **200 ccm:** Potočnik Lojze (Bled), **250 ccm:** Berc Albert (Bled), **350 ccm:** Delorenco Edo (LM), **500 ccm:** Černe Jure (St. Vid), **prikolice:** Jan Jamer s sovozačem Popovič Danilom (VTP). M. F.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Cene Kranjc. Uredništvo in uprava, Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-25, telefon uprave za ljubljanske naročnike 38-96, za naročnike izven Ljubljane 38-32, telefon oglasnega oddelka štev. 38-96. Tekoči račun pri Narodni banki, Ljubljana 601-90321-0. Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani. — Poštnina plačana v gotovini. — Četrtletna naročnina 135 din, polletna 270 din, celoletna 540 din. — »Slovenski poročevalec« izhaja vsak dan razen ob nedeljah in praznikih.

THOR HEYERDAHL (20)

Sončni Tiki

Na splavu čez Tihi ocean

Papirna gora v arhivu je naraščala. Vojaški in civilni dopisi na belem, rumenem in modrem papirju, angleški, španski, francoski in norveški. V naši praktični dobi lahko stane papirno industrijo celó vožnja na splavu polovico smreke. Na vseh koncih in krajih so nas vezale postave in odredbe; zaplet za zapletom smo morali zaporvstjo reševati.

»Primaruha, da tehtajo dopisi deset kil,« je dejal vdano Knut neki dan, ko je zopet čepel za pisalnim strojem.

»Dvanajst,« se odreže Torstein, »stehtal sem jih.«

Moja mati je morala imeti jasno predstavo o razmerah v tistih dramatičnih pripravljalnih dnevih, ko je pisala: »... in rada bi vedela le še to, da vas je gotovo vseh šest skupaj na splavu!«

Tedaj pride nujna brzojavka iz Lime. Hermana so zagnali kipeči valovi na kopno in je ležal strašno zdelan, z zvinjenim vratom na zdravljenju v limski bolnišnici. Naglo smo mu poslali tja v letalu Torsteina Raabyja z našo priljubljeno športno tajnico iz londonskih vojnih dni Gerd Voldovo. Dobila sta ga že boljšega; obešen je bil namreč trideset minut z glavo v zanki, tako da so mu lahko zdravniki uravnavali prvo vratno vretence. Rentgenska slika je bila pokazala, da je to gornje, prosto vretence izskočilo in stalo čisto počez.

Hermanu je rešilo življenje medvedje zdravje; moder in zelen, lesen in revmatičen je bil kmalu nazaj v mornariškem arzenalu, kjer je imel sedaj končno dovolj balzovh debel in je začel delo. Potreboval je še več tednov zdravniške pomoči in je bilo dvomljivo, ali se bo mogel udeležiti vožnje. Sam ni niti najmanj podvomil, dasi je dobil ob prvem trčenju s Pacifikom svoj spominček.

Potem je prišel Erih z letalom iz Paname, Knut in jaz iz Washingtona; tako smo bili združeni vsi v startni skupini v Limi.

Spodaj v mornariškem arzenalu so ležala velika balzova debla iz quivedskega pragozda. Bil je naravnost ganljiv prizor. Na sredi med vrstami grozečih podmornic in rušilcev so ležali surovo obtesani krcIji, rumeni bambus, ločje in zeleno bananovo listje kot gradbeni material na kupu. Šest svetlopoltih severnjakov in dvajset rjavih mornariških vojakov z inkovsko krvjo v žilju je vihtelo sekire in dolge široke nože ter napenjalo in zavozlavalo dolge vrvi.

Rumeno in modro oblečeni gizdavi mornariški častniki so lagodno hodili mimo in razumno opazovali bledе tujce in njih rastlinsko gradivo, kar vse se je bilo vtihotapilo nenadoma in točno sredi med nje v arzenal.

Prvikrat po sto in sto letih se je gradil v zalivu Callao zopet balzov splav. Tam, kjer pripovedujejo, da so se najprej naučili graditi obrežni Indijanci take splave od izginulega rodu Sončnega Tikija, tam ve poročati zgodovina, da je pozneje naš rod obrežne Indijance zopet odvadil uporabljati take splave. Preprost in krhek splav lhako stane človeka življenje. Inkovski sorodniki se ravnajo po času; imajo likalne proge na hlačah in nosijo trde ovratnike. Bambus in balzovci spadajo v preteklost. Tudi tod gre svet proti oklepu in jeklu naprej!

Edinstveno podporo smo uživali od hipermodernega arzenala. Z Bengtom kot tolmačem in Hermanom kot gradbenim vodjo smo razpolagali z mizarskimi in jadrnimi delavnicami, kakor tudi s polovico skladišča za shrambo naše opreme in z žerjavčkom, ki je prenašal ob začetku gradnje les na vodo.

Devet najdebelejših debel je tvorilo temelj. V les smo vsekali globoke zareze in dali s tem oporo vrvem, ki bi naj držale debla in ves splav skupaj. Pri vsej konstrukciji nismo uporabili niti enega žeblja za pritrjenje desk, nobenega žebljička in nobene jeklenovrvne priprave. Devet velikih klad smo položili najprej posamič in vštric v vodo, da so se same prilagodile v pravo plovno lego, preden smo jih dokončno pritrdili drugo na drugo z vrvmi. Največjo, štirinajstmetrsko klado smo vgradili na sredino in je štrlela na obeh straneh močno navzven. Poleg nje so somerno sledila vedno krajša debla tako, da so merile splavove stranice še deset metrov ter je stal rilec kakor topo oralo naprej. Zadaj smo splav poprek odrezali, samo da so tri srednja debla molela venkaj in tvorila podlago za kratko in debelo balzovo klado, ki je ležala počez in držala opornike za dolgo krmilo.

Ko je bilo vseh devet balzovih debel čvrsto povezanih z različnimi zvitki petčetrtinskopalčnimi konopnimi vrvmi, smo privežali tanjša balzova debla približno za meter narazen počez čeznje. S tem je bil sam splav gotov, mukoma povezan s skoraj tri sto različnimi vrvnimi kosi, katerih vsak je dobil čvrst vozel. Na to smo položili krov iz razpolovljenega bambusa, povezali smo ga v obliki odprtih mrež in obložili s posameznimi rogoznicami iz spletene bambusove slame.

Sredi splava, vendar bliže koncu, smo zgradili odprto kočico iz bambusovega trsa s stenami iz spletene bambusove slame in streho iz bambusovih opornikov, pokrito z usnjastimi bananovimi listi, ki smo jih položili kakor opeko drugega vrh drugega.

Pred kočo smo zasadili drugega poleg drugega dva jambora. Bila sta iz mangovega kakor železo trdega lesa, in sta slonela pošev drug proti drugemu. Na vrhu sta bila križem zvezana. Dva bambusova droga sta bila skrbno zvezana v jamborno prečko, tako da sta mogla z dvojno silo nositi celotno štirioglato jadro.

Devet velikih orjaških klad, ki bi naj nas nesle preko velike luže, smo najprej skrbno zgladili, da bi laže rezale vodo. Nad vodno gladino smo pritrdili nizke valolome.

Na različnih mestih, kjer so bili med kladami veliki vmesni prostori, smo vtaknili skupno pet čvrstih borovih desk, ki so molele navpično v vodo. Stale so vsenaokrog, brez sistema razdeljene, in so segale poldrugi meter pod splav. Bile so za palec debele in so merile nekaj čevljev po dolžini. Vrvje in klini so jih priklepali na njih mesto. Služile so kot vzporedna podlaga ali obtežila. Take gredlje so uporabljali že davno pred odkritjem na vseh balzovih splavih inkovske dobe; preprečevala naj bi bila, da bi se s ploskimi splavi preveč ne igrala veter in vreme.

Okoli splava nismo napravili ne ograje ne okraska, samo dolgo balzovo deblo je ležalo kot opora za noge ob vsaki vzdolžni strani.